

FOR AULD LANGE SYNE

De Anglo-Amerikaanse Special Relationship tijdens de Falklandcrisis in 1982

Een onderzoek naar in hoeverre de Special Relationship tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op het gebied van de politiek en de militaire samenwerking onder druk kwam te staan tijdens de Falklandcrisis in 1982.

Richie Tessensohn

Bachelor Scriptie Geschiedenis, Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis
Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit Utrecht
5788609

Scriptiebegeleider: drs. Rutger van der Hoeven

Abstract

In de volgende paper zal gekeken worden in hoeverre de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op het gebied van de politiek en de militaire samenwerking onder druk kwam te staan tijdens de Falklandcrisis in 1982. De Falklandcrisis die in 1982 tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk woedde over de soevereiniteit van de Falklandeilanden was een conflict die de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk testte die door president Ronald Reagan en premier Margaret Thatcher werden geleid. De Britten veronderstelden namelijk dat de hechte banden van vriendschap tussen beide landen, een gezamenlijke politieke en militaire geschiedenis en de inspanningen en inzet van beide leiders tot de *Special Relationship*, de regering-Reagan vatbaarder zouden maken voor het steunen van de Britse soevereiniteitsbelangen in de Zuid-Atlantische regio. De neutrale houding van de Verenigde Staten tegenover de crisis was dan ook een punt dat niet door de regering-Thatcher werd geanticipeerd. Hoewel deze neutraliteit maar van korte duur was en de Verenigde Staten uiteindelijk de Britse kant in het conflict koos, kwam de *Special Relationship* tussen beide landen tijdens de crisis voor een uitdaging te staan die relatie tussen beide landen voor goed zou veranderen.

Inhoud

Abstract	1
Inleiding	3
Hoofdstuk 1. Het soevereiniteitsdispuut van de Falklandeilanden: van crisis naar oorlog	9
Thatcher en de Anglo-Argentijnse besprekingen over de Falklandeilanden: van crisis naar confrontatie (mei 1979 - april 1982)	10
Het begin van de Falklandoorlog: confrontatie en compromis (april 1982 - juni 1982)	15
Hoofdstuk 2. De politieke relatie van de <i>Special Relationship</i> tijdens de Falklandcrisis: een relatie op gespannen voet	20
De Falklandcrisis: een poging tot een vreedzame oplossing	21
Het einde van de Falklandoorlog: de overgave van Argentinië en de nasleep van de soevereiniteitskwestie	24
Hoofdstuk 3. De Anglo-Amerikaanse militaire samenwerking tijdens de Falklandcrisis	29
Inlichtingen en materiële ondersteuning	29
Conclusie	33
Bibliografie	36
Primaire bronnen	36
Secundaire literatuur	37

Inleiding

'The special relationship between our two countries has been one of the great forces in history for justice and for peace,' zei de Amerikaanse president Donald Trump tijdens het bezoek van de Britse premier Theresa May in Washington op 27 januari 2017.¹ In de aanloop naar haar bezoek sprak May al herhaaldelijk over de *Special Relationship* met de Verenigde Staten. Een term die sterk door Winston Churchill werd gebruikt tijdens de Tweede Wereldoorlog en het begin van de Koude Oorlog voor de nauwe banden die de Britten en de Amerikanen met elkaar onderhielden op het gebied van militaire samenwerking, het uitwisselen van inlichtingen en economische beleidsvoering.²

Hoewel Churchill de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk sterk benadrukte, werd het bestaan van de relaties al halverwege de negentiende eeuw erkend. De relatie bevond zich echter wel op gespannen voet in deze periode. Zo zorgde het Grensconflict van Oregon in 1844-1846 voor veel ergernis bij het Britse leiderschap en werd het gezien als 'Washington's pandering to the democratic mob'. De spanningen liepen zelfs zo hoog op dat er een oorlog dreigde uit te breken tussen beide landen toen het Verenigd Koninkrijk bijna de Geconfedereerde Staten van Amerika steunde aan het begin van de Amerikaanse Burgeroorlog, beter bekend als de Trent-affaire.³

Aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw veranderde deze gespannen houding in de Anglo-Amerikaanse relatie⁴. Allereerst versterkte de band tussen de twee landen, doordat ze in verscheidene overzeese conflicten zij aan zij vochten. Hiervan was de Eerste Wereldoorlog het eerste grote conflict aan het begin van de twintigste eeuw die de gemeenschappelijke bond van zelfopoffering sterker maakte.⁵ Ook het bezoek van premier Ramsey MacDonald aan de Verenigde Staten in 1930 zou zijn eigen overtuiging van de *Special Relationship* tussen de landen bevestigen, waardoor hij het Anglo-Japanse bondgenootschap verliet en de voorkeur gaf aan het Verdrag van Washington voor de garantie van vrede in het Verre Oosten.⁶ David Reynolds gaat tegen dit beeld in en zegt: 'For most of the period since 1919, Anglo-American

¹ Nederlandse Omroep Stichting (NOS), 'Britten voelen een 'speciale band' met de VS' (versie 7 januari 2017), online fragment, 0'00"-0'10", <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2155234-britten-voelen-een-speciale-band-met-de-vs.html> (22 november 2017).

² NOS, 'Britten voelen een 'speciale band' met de VS' (versie 7 januari 2017), <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2155234-britten-voelen-een-speciale-band-met-de-vs.html> (22 november 2017).

³ George L. Bernstein, 'Special Relationship and Appeasement: Liberal policy towards America in the age of Palmerston', *Historical Journal* 41 (1998) 3, 725-750, aldaar 727-746.

⁴ Onder de Anglo-Amerikaanse relatie wordt de relatie tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk verstaan op het gebied van onder ander de politiek, economie, etc. Deze relatie staat op dezelfde hoogte als de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk.

⁵ Bernstein, 'Special Relationship and Appeasement', 749.

⁶ Maurice Cowling, *The Impact of Hitler: British Politics and British Policy 1933-1940* (Cambridge 2005) 77-78.

relations had been cool and often suspicious. America's 'betrayal' of the League of Nations was only the first in a series of US-actions—over war debts, naval rivalry, the 1931–2 Manchurian crisis and the Depression—that convinced British leaders that the United States could not be relied on'.⁷

De val van Frankrijk in 1940 zorgde er vervolgens voor dat de *Special Relationship* de Entente Cordiale zou vervangen als de spil van het internationale systeem.⁸ Winston Churchill zou daarbij in 1945 tegen generaal Charles de Gaulle hebben geschreeuwd: 'Each time I must choose between you and Roosevelt, I shall choose Roosevelt'.⁹ De oprichting van de Combined Chiefs of Staff in 1941, een militaire afdeling die de autoriteit over alle Britse en Amerikaanse operaties had, was daarbij de eerste stap richting een nauwe militaire samenwerking tussen beide landen. Hoewel de gezamenlijke bevelstructuur na het einde van de Tweede Wereldoorlog uiteindelijk verdween, bleef een nauwe militaire samenwerking tussen beide landen voortbestaan.¹⁰

Hoewel Churchill de term 'Special Relationship' al tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikte om de band en de sterke relatie die de landen met elkaar hadden aan te kaarten, zou het tot aan het begin van de Koude Oorlog duren voor Churchill een definitie aan die term zou geven. In zijn 'Sinews of Peace Address' in Fulton, Missouri, op 5 maart 1946 zei Churchill daar het volgende over:

Neither the sure prevention of war, nor the continuous rise of world organization will be gained without what I have called the fraternal association of the English-speaking peoples [...] a special relationship between the British Commonwealth and Empire and the United States. [...] Fraternal association requires not only the growing friendship and mutual understanding between our two vast but kindred systems of society, but the continuance of the intimate relationship between our military advisers, leading to common study of potential dangers, the similarity of weapons and manuals of instructions, and to the interchange of officers and cadets at technical colleges. It should carry with it the continuance of the present facilities for mutual security by the joint use of all Naval and Air Force bases in the possession of either country all over the world.¹¹

Churchill definieert met de term 'Special Relationship' uiteindelijk de nauwe samenwerking tussen het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten op het gebied van de militaire samenwerking, het uitwisselen van inlichtingen en de uitvoering van het economische beleid. Een definitie die tot op de dag van vandaag nog steeds wordt gezien en gebruikt.

⁷ David Reynolds, '1940: Fulcrum of the Twentieth Century?', *International Affairs* 66 (1990) 2, 325-350, aldaar 331.

⁸ Reynolds, '1940', 348-350, aldaar 325.

⁹ Charles de Gaulle, *War Memoirs, General de Gaulle: Unity, 1942–1944* (London 1959) 153.

¹⁰ James Wither, 'An Endangered Partnership: The Anglo-American Defence Relationship in the Early Twenty-first Century', *European Security* 15 (2006) 1, 47-65, aldaar 52.

¹¹ Winston Churchill, 'The Sinews of Peace', 28'19"-29'51", <https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elder-statesman/the-sinews-of-peace/>.

De positie tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk veranderde echter na de Tweede Wereldoorlog. Waar het Verenigd Koninkrijk in 1941 nog enigszins als een senior partner werd beschouwd samen met de Verenigde Staten, werd deze na de oorlog al snel de junior. Deze junior-senior relatie tussen de landen werd met de Suezcrisis in 1956 al gauw duidelijk. Bang om het Suezkanaal in 1956 te verliezen aan Egyptische nationalistten, trachtte premier Anthony Eden om samen met Frankrijk en Israël de controle te nemen over het kanaal doormiddel van een militaire interventie. De Verenigde Staten gooide echter roet in het eten en forceerde de Britten aan de hand van financiële druk om zich terug te trekken uit Egypte.¹² De junior positie van het Verenigd Koninkrijk ten opzichte van de Verenigde Staten die de senior positie innam was daarmee bevestigd.

De Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* sloeg in de twintigste eeuw uiteindelijk een nieuwe richting in, waarin niet alleen een gedeeld economisch beleid en militaire samenwerking centraal stond, maar waarin de persoonlijke verstandhouding tussen de Britse premier en de Amerikaanse president ook steeds een belangrijker rol begon te spelen. Het eerste sterke voorbeeld daarvan was de nauwe, persoonlijke relatie tussen Winston Churchill en Franklin D. Roosevelt. Churchill had veel tijd en moeite gestoken in het cultiveren van de relatie met de Verenigde Staten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tussen 1939 en 1945 wisselden Roosevelt en Churchill zeventienhonderd brieven en telegrammen met elkaar uit en ontmoetten elkaar elf keer persoonlijk. De gemeenschappelijke doelstelling die beide leiders met elkaar deelden, gepaard met het openhartig geven van sterke persoonlijke steun aan elkaar zijn slechts enkele factoren die de nauwe en persoonlijke relatie tussen Churchill en Roosevelt sterk maakte.¹³

In de opvolging van Churchill en Roosevelt zien we dat er een wisselwerking in de persoonlijke verstandhouding van de *Special Relationship* tussen de Britse premiers en Amerikaanse presidenten onstond. Zo konden Harold Wilson en Lyndon Johnson niet met elkaar opschieten, mede doordat Wilson onder andere niet bereid was om Britse troepen in te zetten in Vietnam tijdens de Vietnamoorlog. Desondanks zijn er ook pieken te zien, zoals de band tussen Ronald Reagan en Margaret Thatcher. 'Ideological soul-mates': dat is hoe de persoonlijke vriendschap tussen Reagan en Thatcher werd genoemd en gezien. Op het gebied van de vrije markt, lage belastingen, weinig overheidsbemoeienis en een sterke defensiemacht, waarbij ze detente verworpen, deelden ze een gezamenlijke filosofie die de *Special Relationship* tussen beide landen tot een nieuw hoogtepunt bracht.¹⁴

¹² Edward Johnson, 'The Suez Crisis at the United Nations: The Effects for the Foreign Office and British Foreign Policy', in: Simon C. Smith (red.), *Reassessing Suez 1956: new perspectives on the crisis and its aftermath* (Hampshire 2008) 165-179, aldaar 167-174.

¹³ John Gunther, *Roosevelt in Retrospect. A profile in history* (New York 1950) 15-16.

¹⁴ Robert M. Hendershot, *Family Spats. Perception, Illusion, and Sentimentality in the Anglo-American Special Relationship, 1950-1976* (Duitsland 2008) 83-86, aldaar 112-116.

Desondanks zien we dat in het historiografische debat de meningen verschillen over de nauwe en persoonlijke band tussen Reagan en Thatcher in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship*. Waar sommigen auteurs betogen dat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* onder Reagan en Thatcher een nieuw hoogtepunt bereikte, zijn er ook auteurs die betogen dat de Anglo-Amerikaanse relatie onder spanning kwam te staan onder Reagan en Thatcher. Zo betoogt John Dumbrell dat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* onder Reagan en Thatcher een 'plethora of transatlantic rows' was van spanningen tussen beide leiders. Dumbrell haalt daarbij de kwestie over de Siberische pijplijn in 1982, de invasie van Grenada in 1983 door de Verenigde Staten en het politieke beleid tegenover Noord-Ierland aan als punten van spanningen tussen beide leiders aan.¹⁵ David Reynolds sluit zich bij Dumbrell aan, maar zegt tegelijkertijd ook dat Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* onder Reagan en Thatcher in sommige aspecten speciaal was en de relatie tussen beide landen op bepaalde momenten tot een nieuw hoogtepunt bracht. Zo wordt de *Trident* deal (waarbij de Britten Trident nucleaire raketten van de Verenigde Staten kregen en daarmee als enige bondgenoot toegang kreeg tot de nucleaire technologie van de Verenigde Staten) door Reynolds gezien als een moment waarop de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* een nieuw hoogtepunt werd gebracht, terwijl de kwestie over de Siberische pijplijn in 1982 door hem wordt gezien als een moment waarbij de Anglo-Amerikaanse relatie onder spanning stond.¹⁶

Alan Dobson stelt daarentegen dat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* onder Reagan en Thatcher een nieuw hoogtepunt bereikte: 'With Reagan and Thatcher in charge in the USA and Britain, their warm personal relationship helped things and was made manifest in mutual support against renewed activism by the Soviets, in removing the Argentinians from the Falklands and in combating terrorism'.¹⁷ Reagan en Thatcher zouden volgens Dobson daarbij een sterke persoonlijke band hebben genoten die zou zijn gebaseerd op 'ideological sympathy and supported by a mutual male-female empathy of utmost innocence but considerable power'.¹⁸ Steve Marsh en John Baylis voegen zich bij Dobson en betogen dat er 'between the Reagan administrations and the Thatcher governments, [...] both close personal relationships and a strong ideological affinity between the Republican and Conservative parties' bestonden. Een relatie die volgens Marsh en Baylis zo hecht

¹⁵ John Dumbrell, 'Personal diplomacy: Relations between prime ministers and presidents', in: Alan P. Dobson and Steve Marsh (red.), *Anglo-American Relations: Contemporary Perspectives* (Abingdon 2013) 82-104, aldaar 84.

¹⁶ David Reynolds, 'Rethinking Anglo-American relations', *International Affairs* 65 (1988) 1, 89-111, aldaar 110.

¹⁷ Alan P. Dobson, *Anglo-American Relations in the Twentieth Century: The Policy and Diplomacy of Friendly Superpowers* (Londen 1995) 162.

¹⁸ Alan Dobson en Steve Marsh, 'Anglo-American Relations: End of a Special Relationship?', *The International History Review* 36 (2014) 4, 673-697, aldaar 678-679.

was dat de senior-junior relatie tussen beide landen op sommige momenten voor even niet bleek te bestaan, maar dat deze gelijkwaardig aan elkaar waren zoals tijdens de Tweede Wereldoorlog.¹⁹

Maar in hoeverre zien we dat de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, met daarbij de nauwe en persoonlijke band tussen Reagan en Thatcher, onder druk stond tijdens de Falklandcrisis in 1982? De strijd tussen het Verenigd Koninkrijk en Argentinië over de soevereiniteit van de Falklandeilanden in 1982 testte de *Special Relationship* die werd geleid door Reagan en Thatcher. Een test van verplichtingen van de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk. Het scepticisme van de Verenigde Staten tegenover Britse koloniale ambities zorgde in eerste instantie ervoor dat zij met terughoudendheid het Verenigd Koninkrijk steunde. De onvoorwaardelijke steun die het Verenigd Koninkrijk van de Verenigde Staten verwachtte werd daarmee snel weerlegd. De neutrale houding van de regering-Reagan in het conflict zorgde voor wantrouwen en spanning binnen de *Special Relationship*. De Amerikaanse neutraliteit werd echter later ingetrokken, tot vreugde van het Verenigd Koninkrijk. De Verenigde Staten voorzagen het Verenigd Koninkrijk van materiële ondersteuning in de oorlog. Echter, het bemiddelingsproces dat voorafging aan de Amerikaanse verklaring van steun aan de Britten was niet altijd bevredigend voor de Verenigde Staten of het Verenigd Koninkrijk. Er zijn talloze voorbeelden van Anglo-Amerikaanse spanningen. Spanningen die de trans-Atlantische betrekking onder druk hadden gezet.²⁰

In de volgende paper zal onderzocht gaan worden in hoeverre de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk onder druk kwam te staan ten tijde van de Falklandcrisis in 1982. Daarbij zal ik me met name gaan focussen op de politieke relatie en de militaire samenwerking tussen deze landen in de *Special Relationship*. De recente vrijgave van primaire bronnen afkomstig uit de Britse en Amerikaanse archieven (waaronder documenten als PREM 19/633 en PREM 19/657, bestandsseries die door The National Archives in december 2012 en augustus 2013 zijn vrijgegeven en telefoonconversaties tussen Reagan en Thatcher vrijgegeven door de National Archives and Records Administration in januari 2016)²¹ maken het mogelijk om tot een nieuwe en gedetailleerde beoordeling te komen van de diplomatieke verstrengeling tussen het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten die zich in 1982 achter de schermen plaatsvond.

¹⁹ Steve Marsh en John Baylis, 'The Anglo-American "Special Relationship": The Lazarus of International Relations', *Diplomacy and Statecraft* 17 (2006) 1, 173-211 aldaar 185.

²⁰ Sally-Ann Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship: Latin America and Anglo-American Relations* (Edinburgh 2015) 40-41.

²¹ Verder zal ik nog gebruiken maken van verscheidene memorandums en brieven afkomstig uit de Margaret Thatcher Foundation en de Ronald Reagan Library. Ook zal ik bronnen als memoires en dagboeken van onder andere Thatcher, Reagan, Haig en andere relevante personen gebruiken als primaire bron en ook interviews die zijn afgenomen door Sally-Anne Treharne met onder andere John Nott, Cecil Parkinson en Lord Peter Carrington.

Daarnaast is het ook een relevante onderwerp door de huidige koers die de Verenigde Staten voert onder president Trump, waarbij het om 'America first gaat'. De Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* staat daarbij op het punt een nieuwe hoofdstuk in te slaan. Maar voordat we kunnen begrijpen waarom deze een nieuwe hoofdstuk in slaat moeten we eerst begrijpen hoe de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* in het verleden in elkaar zat en werkte. Mijn onderzoek biedt daarvoor de nodig kennis om de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* beter te begrijpen in de historische context.

De bovengenoemde bronnen heb ik vervolgens gekozen aan de hand van termen die relevant zijn voor mijn onderzoek. Engelse termen als 'Falkland crisis', 'Falkland war' en 'Falkland' waren in principe al genoeg om tot de bronnen te komen die ik hierboven heb geïntroduceerd. Ook heb ik naar thema's als 'defence' en 'foreign policy' gekeken om de specifieke bronnen die ik nodig had uit de archieven te halen. Vervolgens ben ik van plan om deze bronnen niet alleen te analyseren op hoe ze geschreven zijn, maar zal ik ook proberen om achter de intentie van de schrijver te komen. Om dit te bereiken zal ik zowel bronnen gebruiken afkomstig uit de Amerikaanse archieven (National Archives and Records Administration en de Ronald Reagan Library) als uit de Britse archieven (The National Archives en de Margaret Thatcher Foundation), om daarmee een eenzijdig beeld van een van beide partijen te voorkomen. Ook zal ik daarbij gebruik gaan maken van memoires (zoals die van Reagan en Thatcher) en ander literaire werken zodat ik deze met de primaire bronnen kan vergelijken om daarmee tot een gedetailleerde beoordeling te komen van mijn onderzoeksvraag.

In het eerste hoofdstuk van mijn onderzoek zal ik eerst in het kort het historische kader van de Falklandcrisis bespreken: de aanloop tot de crisis en het verloop van de Falklandoorlog in de periode 1979-1982 om daarmee de diplomatieke en juridische complexiteiten te begrijpen. Dit is nodig om de terughoudendheid van de Verenigde Staten om zijn Britse bondgenoot te ondersteunen tijdens het conflict te begrijpen. Vervolgens zal ik in het tweede hoofdstuk gaan bekijken in hoeverre de politieke relatie van de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk onder druk werd gezet tijdens de Falklandcrisis in 1982, waarna in het derde hoofdstuk zal worden gekeken naar de militaire samenwerking.

Hoofdstuk 1. Het soevereiniteitsdispuut van de Falklandeilanden: van crisis naar oorlog

“Your problems will be our problems and when you look for friends we shall be there.”

- Premier Margaret Thatcher²²

In de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw lobbyde Argentinië herhaaldelijk voor de soevereiniteit van de Britse Falklandeilanden. Argentinië legde deze kwestie zelfs aan de Verenigde Naties voor. Op 16 december 1965 kwam uiteindelijk resolutie 2065 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties tot stand. Deze resolutie erkende het bestaan van een soevereiniteitsgeschil tussen het Verenigd Koninkrijk en Argentinië over de Falklandeilanden. De Verenigde Naties nodigde de partijen vervolgens uit om daar een vreedzame oplossing voor te vinden, waarbij rekening gehouden moest worden met resolutie 1514 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties²³ en de belangen van de bewoners van het eiland.²⁴

De Anglo-Argentijnse besprekingen die daarop volgden in de periode van 1966-1976 verliepen echter stroef. Beide partijen faalden tijdens de besprekingen om tot een consensus te komen over het soevereiniteitsdispuut. De nasleep van de Shackleton-expeditie in januari 1976²⁵, gevolgd door militaire incidenten zoals het incident rondom de RSS *Shackleton* in februari 1976²⁶ en de Argentijnse bezetting van de Zuidelijke Thule-eilanden in december 1976 zorgden zelfs voor de nodige spanningen in de Anglo-Argentijnse relatie.²⁷

Desondanks zette de Anglo-Argentijnse besprekingen zich na het crisisjaar van 1976-1977 voort aan de hand van ministeriële en werkgroepgesprekken in New York, Lima en Genève van 1977

²² Robert M. Hendershot, “‘Affection is the cement which binds us’: understanding the cultural sinews of the Anglo-American special relationship”, in Alan P. Dobson and Steve Marsh (red.), *Anglo-American Relations: Contemporary Perspectives* (Abingdon 2013) 52-81, aldaar 71.

²³ Resolutie 1514 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, die op 14 december 1960 tot stand kwam, is een resolutie die koloniale landen en diens volkeren het recht tot zelfbeschikking geeft.

²⁴ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 42.

²⁵ In september 1975 werd een expeditie macht door de Britse regering onder Harold Wilson in het leven geroepen die een economische studie van de Falklandeilanden moest verrichten. Geleid door Lord Edward Shackleton arriveerde de expeditie in januari 1976 op de Falklandeilanden en zorgde daarmee voor grote ontsteltenis bij Argentinië.

²⁶ De RSS *Shackleton*, een Britse onderzoekschip, werd op 7 februari 1976 onderschept door een Argentijnse torpedobootjager 78 mijl (ongeveer 125 km) ten zuiden van de Falklandeilanden en werd bevolen om te stoppen omdat het zich in Argentijnse wateren bevond. De kapitein van de *Shackleton* weigerden te stoppen, ondanks een aantal waarschuwingsschoten van de torpedobootjager die langs de boeg van het schip werden geschoten.

²⁷ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 43.

tot begin 1979. Deze gesprekken slaagden er echter niet in om het soevereiniteitsdispuut tussen beide landen op te lossen. Hierdoor bleef het soevereiniteitsdispuut van de Falklandeilanden tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk een twistpunt voor de nieuwe Britse regering onder leiding van Margaret Thatcher in mei 1979.²⁸

In dit hoofdstuk zal ik de aanloop tot de Falklandcrisis en het verloop van de Falklandoorlog in de periode 1979-1982 bespreken om daarmee de diplomatieke en juridische complexiteiten te begrijpen voor de terughoudendheid van de Verenigde Staten om zijn Britse bondgenoot te ondersteunen tijdens het conflict.

Thatcher en de Anglo-Argentijnse besprekingen over de Falklandeilanden: van crisis naar confrontatie (mei 1979 - april 1982)

Met de installering van de conservatieve regering van Thatcher werd de Anglo-Argentijnse bespreking over het soevereiniteitsdispuut van de Falklandeilanden voortgezet. Nicholas Ridley, de nieuwe Britse Minister of State voor de Foreign and Commonwealth Office (FCO), bracht in juli 1979 een bezoek aan de Falklandeilanden in een poging om dit soevereiniteitsdispuut op te lossen. In de vorm van de zogenoemde 'leaseback arrangement' zocht Ridley naar deze oplossing. In dit plan zou Argentinië titulair de soevereiniteit over de Falklandeilanden krijgen, maar zouden deze nog wel onder Brits gezag blijven. Dit plan faalde echter voordat het tot stand kon worden gebracht door fel verzet van de media en het Britse parlement bij Ridleys terugkomst in december 1980.²⁹ De Falkland Island Joint Councils wezen op dezelfde manier het 'leaseback' idee af op 7 januari 1981.³⁰ Daarnaast stelden ze de Britse regering verplicht om hun eigen vertegenwoordigers deel te laten nemen aan de bilaterale onderhandelingen met Argentinië over de eilanden en om tijdelijk een halt toe te roepen aan de onderhandelingen over de soevereiniteitskwestie van de eilanden.³¹

Het enige wat daarmee voor de Britse regering overbleef was 'talking for the sake of talking'. Dit bleef niet onopgemerkt door Argentinië. De beslissing van de Britse regering om de HMS *Endurance*, een ijspatrouillevaartuig van de Britse Royal Navy in de Zuid-Atlantische Oceaan, uit dienst te halen in april 1982 vanwege bezuinigingen werd dan ook door Buenos Aires met gemengde gevoelens ontvangen. Aan de ene kant werd drie jaar werk voor de mogelijkheid tot het realiseren van het 'leaseback'-plan abrupt verlaten en zijn de bewoners van de eilanden als derde partij in de onderhandelingen betrokken geraakt met daarbij de macht om enig proces op het

²⁸ Ibidem, 43.

²⁹ Lawrence Freedman en Virginia Gamba-Stonehouse, *Signals of War. The Falklands Conflict of 1982* (London 1990) 9.

³⁰ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 44.

³¹ Freedman en Gamba-Stonehouse, *Signals of War*, 9.

soevereiniteitsdispuut te vetoën. Aan de andere kant lijken de Britten geen belangstelling te tonen in het opbouwen van hun eigen economische en militaire positie op de Falklandeilanden als alternatief op de serieuze onderhandelingen met Argentinië.³² Argentinië interpreteerde deze beslissingen uiteindelijk als een verslapping van de Britse inzet in de regio van de Zuid-Atlantische Oceaan en Antarctica. Dit gaf samen met de Britse beslissing om aan Belize in september 1981 de onafhankelijkheid te geven Argentinië de indruk dat de Britse macht en belangstelling in de regio tanende waren.³³

In de tussentijd genoot Argentinië onder president Jorge Rafael Videla van verbeterde relaties met de Amerikaanse regering, onder leiding van president regering-Reagan. De Verenigde Staten waren namelijk vastbesloten om een sterke anticommunistische bondgenoot in Latijns-Amerika veilig te stellen. Dit om de belangen op het Amerikaanse halfrond te bewaken en invloed van de Sovjet-Unie in de regio tegen te houden. Argentinië werd daarbij gezien als een belangrijke potentiële bondgenoot voor de Verenigde Staten.³⁴ Als gevolg hiervan werd het wapenembargo dat door president Jimmy Carter op Argentinië was geplaatst door de Reagan regering opgeheven. Veel hooggeplaatste ambtenaren, waaronder generaal Vernon Walters en de Amerikaanse ambassadeur bij de Verenigde Naties Jeane Kirkpatrick, werden naar Argentinië gestuurd in een poging om de bilaterale relatie te verbeteren.³⁵

Op 29 maart 1981 werd Videla opgevolgd door generaal Roberto Eduardo Viola. Viola's militaire dictatorschap kwam echter al snel ten einde. Op 10 december 1981 werd Viola verdreven door een militaire junta geleid door generaal Leopoldo Fortunato Galtieri die vervolgens een eigen militair dictatorschap in Argentinië opstelde.³⁶

Onder Galtieri verharde de Argentijnse houding tegenover de soevereiniteitskwesitie over de Falklandeilanden. Een stagnerende economie, devaluatie van de peso, toeneming van de werkloosheid, daling van de lonen, stijgend handelstekort en inflatie is wat Galtieri en de junta erfden na de machtsovername. Argentinië had iets nodig om het land te verenigen in deze zware tijd van sociale en economische problemen. Dit werd snel gevonden in de soevereiniteitskwesitie van de Falklandeilanden en ging gepaard met het sterk groeiende nationalisme in Argentinië. Dit was dan ook een belangrijke factor in de Argentijnse beslissing voor een invasie van de Falklandeilanden.³⁷

³² Ibidem, 9 aldaar 10.

³³ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 44.

³⁴ Louise Richardson, *When Allies Differ: Anglo-American Relations during the Suez and Falklands Crises* (Basingstoke 1996) 114.

³⁵ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 44, aldaar 45.

³⁶ Ibidem, 45.

³⁷ Ibidem, 45.

Begin 1982 zocht Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs Lord Peter Carrington naar hulp van de Verenigde Staten in het bemiddelen in het dispuut. Dit was echter slechts een voorzorgsmaatregel, zoals het was besloten door FCO aan de hand van inlichtingenrapporten waarin werd beschouwd dat 'an Argentine attempt to invade the Falklands was unlikely in the near future'.³⁸ Desondanks zette het Verenigd Koninkrijk de besprekingen voort met Argentinië. Bij de besprekingen in New York van 26 tot 27 februari van datzelfde jaar kwamen beide landen tot een beslissing om met nieuwe vastberadenheid tot een oplossing te komen voor het soevereiniteitsdispuut. Deze besprekingen waren daarmee de laatste bilaterale onderhandelingen die tussen beide landen werden gehouden vóór de Argentijnse invasie van de eilanden. Na New York verharde de Argentijnse positie, waarover Thatcher later toegaf: 'With Hindsight this was a turning point.'³⁹

Een paar weken later, op 19 maart 1982, ontstond er een diplomatieke crisis op het eiland Zuid-Georgia, toen de Argentijnse schroothandelaar Constantino Davidoff samen met een aantal Argentijnse soldaten arriveerde bij Leath Harbour, Zuid-Georgia. Argentinië vormde in september 1981 een plan genaamd 'Project Alpha', waarin de Argentijnse regering van plan was om in het geheim een permanente militaire basis op het eiland van Zuid-Georgia te installeren. Argentijnse soldaten zouden daarbij in Davidoffs onderneming infiltreren als 'wetenschappers' zodat ze daarmee op een legale manier op Zuid-Georgia konden arriveren. Vervolgens zouden Argentijnse mariniers zich later daarbij aansluiten om daarmee een meer permanente militaire basis te vestigen van ongeveer veertien vierkante meter. Echter, toen Davidoffs gezelschap op het eiland arriveerde op 19 maart werden ze gespot door de British Antarctic Survey die op het eiland werk verrichtte. De Britten werden achterdochtig toen ze het Argentijnse gezelschap zagen, met daarbij de Argentijnse vlag die aan de kust wapperde. De Britse waarnemers probeerden aan het gezelschap uit te leggen dat hun aanwezigheid illegaal was en dat ze zich meteen in Grytviken moesten melden, maar kregen als antwoord daarop dat de landing van het gezelschap door de Britse ambassade in Buenos Aires was goedgekeurd. De waarnemers rapporteerden dit allemaal in King Edward Point van waaruit, met wat moeite, de informatie werd doorgegeven aan Rex Hunt, de gouverneur van de Falklandeilanden.⁴⁰ Hij gaf de Argentijnen vervolgens het bevel om Zuid-Georgia meteen te verlaten en informeerde de FCO in Londen over de gebeurtenissen.⁴¹

De reactie in het Verenigd Koninkrijk daarop was een van ongeloof. Cecil Parkinson, voormalig voorzitter van de Britse conservatieve partij, herinnerde zich dat het Verenigd Koninkrijk

³⁸ Lord Carrington, *Reflect on Things Past: The Memoirs of Lord Carrington* (London 1988) 362.

³⁹ Margaret Thatcher, *Thatcher's War: The Iron Lady on the Falklands* (London 2012) 6.

⁴⁰ Freedman en Gamba-Stonehouse, *Signals of War*, 41, aldaar 42, aldaar 48.

⁴¹ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 46.

‘was taken by surprise’, maar suggereert dat ze zich geen zorgen maakte om de Argentijnse acties.⁴² Carrington bevestigt daarmee het beeld dat het Verenigd Koninkrijk ‘was taken by surprise’ omdat ‘all intelligence said that it wasn’t going to happen’ en geeft toe dat hij ‘rely to much on the intelligence’.⁴³ Het Verenigd Koninkrijk reageerde met een vloed van diplomatieke uitwisselingen, gevolgd door formele protesten en de terugzending van HMS *Endurance* om toezicht te houden op de situatie. Op 24 maart 1982 schreef een bezorgde Carrington zijn collega-regeringsleden dat het Verenigd Koninkrijk ‘could not exclude the ultimate possibility of military action’.⁴⁴ De Britse angst over een groeiende mogelijkheid voor een Argentijnse invasie van de Falklandeilanden werd groter toen op 25 maart een ander Argentijns vaartuig arriveerde bij Leith Harbour met Argentijnse mariniers aan boord. Op 28 maart belde Thatcher naar Carrington om haar bezorgdheid over de situatie te uiten. De Britse premier stuurde de volgende dag een nucleaire onderzeeboot naar de Zuid-Atlantische Oceaan als versterking voor de HMS *Endurance*.⁴⁵

Aan de andere kant van de Atlantische Oceaan stonden de Verenigde Staten al klaar om een potentiële oorlog tussen twee van hun bondgenoten te voorkomen. Op 28 maart vroeg de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Alexander M. Haig aan de ambassadeur van de Verenigde Staten in Buenos Aires Harry Schlaudeman om bij Argentinië aan te dringen geen verdere stappen te ondernemen om de situatie te verergeren. Op 29 maart contacteerde Nicholas Henderson, de Britse ambassadeur in de Verenigde Staten, Deputy Secretary of State Walter Stoessel om de Britse bezorgdheid door te geven. Stoessel stelde Henderson daarbij op de hoogte dat ‘the USA did not wish to take sides between the UK and Argentina. They merely wished to counsel patience on both parties.’⁴⁶ Carrington stuurde als reactie daarop een bericht aan de US Deputy Chief of Mission in de Amerikaanse ambassade in Londen, Edward J. Streater, waarin hij verklaarde dat de Verenigde Staten het Verenigd Koninkrijk op dezelfde manier behandelden als Argentinië.⁴⁷ De Verenigde Staten gaven op dat moment de voorkeur aan een gematigde houding ten opzichte van de crisis. Dit zag Carrington als ‘exceedingly annoying’ en ‘disgraceful’.⁴⁸ Op 30 maart stuurden de Verenigde Staten berichten naar de Argentijnse junta en de Argentijnse ambassadeur in de Verenigde Staten, Esteban Takacs, waarin ze verklaarden dat verdere acties ernstige schade zouden kunnen aanrichten in de relatie tussen de Verenigde Staten en Argentinië.⁴⁹

⁴² Ibidem, 46.

⁴³ Ibidem, 46.

⁴⁴ Carrington, *Reflect on Things Past*, 365.

⁴⁵ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 46, aldaar 47.

⁴⁶ Nicholas Henderson, *Mandarin: The Diaries of Nicholas Henderson, 1969–1982* (London 1994) 447.

⁴⁷ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 47.

⁴⁸ Ibidem, 47.

⁴⁹ Ibidem, 47.

De Britse inlichtingendienst rapporteerde op 31 maart de afvaart van de Argentijnse vloot, waarop de Britse Secretary of State for Defence John Nott onmiddellijk Thatcher contacteerde voor het bijeenroepen van een spoedbijeenkomst. Naast Thatcher werden ook Minister of State voor de FCO Richard Luce (die Ridley opvolgde in september 1981), Under-Secretary of State bij de FCO Antony Acland en Lord Privy Seal Humphrey Atkins (die voor Carrington in de plaatst stond) op de hoogte gesteld van de dreigende invasie. Discussie over het opstellen van een Britse strijdmacht volgde en een dringend bericht naar Reagan werd opgesteld, waarin werd gevraagd of hij bij Galtieri nog kon interveniëren. In de hoop hem nog af te kunnen raden van verdere escalerende Argentijnse acties.⁵⁰

Reagan reageerde dezelfde dag nog op Thatchers verzoek om hulp en verzekerde haar dat er geprobeerd werd om contact op te nemen met Galtieri. Reagan stelde Thatcher ook gerust dat de Verenigde Staten 'do what we can to assist you'.⁵¹ Anglo-Amerikaanse raadpleging zette zich op 31 maart voort waarbij Minister Haig en Ambassadeur Henderson in Washington met elkaar afspraken om de voortgang van de situatie te bediscussiëren. Volgens Henderson was het tijdens deze ontmoeting dat Haig besloot om actiever bij de groeiende crisis betrokken te raken. Thomas O. Enders, Assistent Secretary of State for Intern-American Affairs, die ook bij de ontmoeting aanwezig was, herhaalde dat Argentinië hem verzekerde dat het geen aanval op de Falklandeilanden lanceerde en herinnerde beiden eraan dat 'Argentina had been helpful to the USA over El Salvador'.⁵² Minister Haig ontmoette ambassadeur Takacs kort op 1 april en voerde aan dat als Argentinië geweld zou gebruiken in de soevereiniteitskwestie de samenwerking tussen de Verenigde Staten en Argentinië in Centraal-Amerika tot een abrupt einde zou komen en de Verenigde Staten zich aan de zijde van het Verenigd Koninkrijk zouden aansluiten. De relatie tussen de Verenigde Staten en Argentinië keerde volgens Haig dan 'back to the worst days'.⁵³

Na een tal van mislukte pogingen wist Reagan eindelijk Galtieri via de telefoon te bereiken in de vroege uren van 2 april. Tijdens deze conversatie verklaarde Reagan dat de Verenigde Staten 'solid information' hadden dat Argentinië van plan was militaire actie te ondernemen tegen de Britten op de Falklandeilanden. Hij verzette zich tegen het begaan van zulke acties en stelde voor om vicepresident George H.W. Bush naar Buenos Aires te sturen om de kwestie direct te bespreken met

⁵⁰ Ibidem, 47-48.

⁵¹ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom PM Thatcher (8202120–8205267), doos 35, Executive Secretariat NSC Head of State Files, Brief van Reagan aan Thatcher, 1 April 1982.

⁵² Henderson, *Mandarin*, 448.

⁵³ Margaret Thatcher Foundation, Memorandum van de conversatie tussen Haig en Takacs, 2 April 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/114267> (20 januari 2018).

Galtieri. De Argentijnse president wees het aanbod echter af en stelde Reagan op de hoogte dat na 149 jaar weigering van het Verenigd Koninkrijk om de soevereiniteit af te staan 'time had ran out'.⁵⁴

Het begin van de Falklandoorlog: confrontatie en compromis (april 1982 - juni 1982)

Om 00.30 uur op 2 april 1982 werden de eerste Argentijnse commando-eenheden eropuit gestuurd om een landingsgebied veilig te stellen voor de Argentijnse hoofdmacht, die pas tegen 06.30 uur aan hun landing zouden beginnen, en om zich te verplaatsen naar de hoofddoelen (respectievelijk het hoofdkwartier van de Britse Royal Navy in Moody Brook en de Government House in Stanley) en deze te verkennen. Echter, de Britten kregen al rond 02.30 uur de eerste indicatie dat de invasie op het punt stond te beginnen en haastten zich in het opstellen van een verdediging tegen de aanvallers. De eerste schermutseling tussen de Britse en Argentijnse strijdkrachten zou vervolgens pas tegen 06.00 uur plaats hebben gevonden nabij het Government House in Stanley op Oost-Falkland en zou tot 09.25 uur hebben geduurd, waarna gouverneur Hunt het bevel gaf om hun wapens neer te leggen.⁵⁵

Nieuws van de Argentijnse invasie kwam diezelfde dag nog in Londen aan. Een politieke storm stak in Londen op, waarbij de Labouropositie van deze situatie gebruik maakte om de Britse regering in verlegenheid te brengen op het gebied waar ze normaal het sterkste in zijn: defensie en veiligheid. De Britse regering werd ervoor bekritiseerd dat ze erin faalden om de Britse bevolking op het eiland te beschermen tegen buitenlandse bedreigingen. Hoewel deze 'aanval' van de oppositie de regering in verlegenheid bracht, verkreeg het tegelijkertijd ook de steun voor het terugveroveren van de eilanden onder de Britse bevolking. Thatcher maakte in ieder geval duidelijk dat de huidige situatie die door de Argentijnse actie is gecreëerd niet door de Britse regering werd geaccepteerd. Volgens Thatcher was het ook geen suggestie om met Argentinië te onderhandelen: 'I must tell the House that the Falkland Islands and their dependencies remain British territory. No aggression and no invasion can alter that simple fact. It is the Government's objective to see that the Islands are freed from occupation and returned to British administration at the earliest possible moment'.⁵⁶

Thatcher verspilde weinig tijd in het tot stand brengen van een Britse strijdkmacht die naar de Falklandeilanden moest uitvaren. Meer dan honderd schepen en 27.000 manschappen wist de regering in een rap tempo bij elkaar te verzamelen die vervolgens op 5 april richting de Falklandeilanden vertrokken.⁵⁷ Ondertussen onderging de Britse regering een reorganisatie als

⁵⁴ Margaret Thatcher Foundation, Memorandum van de conversatie tussen Reagan en Galtieri, 2 April 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/114266> (20 januari 2018).

⁵⁵ Freedman en Gamba-Stonehouse, *Signals of War*, 112, aldaar 115, aldaar 116.

⁵⁶ Ibidem, 122.

⁵⁷ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 53.

voorbereiding op het conflict. Foreign secretary Lord Peter Carrington trad af, alsook FCO ministers Richard Luce en Humphrey Atkins. Francis Pym, de leider van het Lagerhuis, nam zijn positie vervolgens over.⁵⁸

Ondertussen was de delegatie van het Verenigd Koninkrijk in de Verenigde Naties, onder leiding van Sir Anthony Parsons, op zoek naar steun om de Argentijnse invasie te veroordelen. Daardoor kwam op 3 april uiteindelijk resolutie 502 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties tot stand, waarin de onmiddellijke en onvoorwaardelijke terugtrekking van Argentinië van de Falklandeilanden werd geëist. Resolutie 502 zou daarbij als basis dienen voor wat Parsons de 'three planks' noemde van het Britse beleid tegenover de Falklandeilanden: internationale steun in de kwestie, economische en politieke maatregelen tegen Argentinië en een Britse militaire actie tegen de invasie onder artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties, het recht tot individuele of collectieve zelfverdediging.⁵⁹ Voor het Verenigd Koninkrijk was resolutie 502 op zichzelf niet genoeg. Thatcher stelde talrijke berichten naar verschillende wereldleiders op in de hoop extra steun voor het Verenigd Koninkrijk te werven in het conflict in de vorm van sancties tegenover Argentinië.⁶⁰

Op 6 april nam Thatcher wederom contact op met Reagan met het verzoek of hij economische sancties op wilde leggen tegen Argentinië. De Verenigde Staten reageerden daarop door een wapenembargo tegen Argentinië te plaatsen, maar geen handelsembargo zoals door het Verenigd Koninkrijk werd betoogd. De Amerikanen waren volgens Thatcher 'anxious to achieve a settlement that would prevent them having to choose between Britain, their natural ally, and their interests in Latin America'.⁶¹ In een brief van Minister Haig naar president Reagan op diezelfde dag beschreef hij de mogelijkheid voor een bemiddeling door de Verenigde Staten in het dispuut en suggereerde dat de Verenigde Staten actie moesten ondernemen voordat deze terecht zouden komen 'in an untenable position of having to compromise our impartiality if we are to be responsive to escalating British request for assistance'. Haig erkende daarbij dat dit een 'high-risk mission' zou worden, maar dat het een missie was waarin hij geloofde dat de Verenigde Staten 'must take if we are not to suffer a major setback in our policies in this hemisphere'.⁶²

Haigs 'shuttle diplomacy' die daaruit voortvloeide tussen Washington, Londen en Buenos Aires representeert de inspanning van de Verenigde Staten om de situatie via diplomatieke wegen op te lossen en daarmee tegelijkertijd zijn eigen belangen veilig te stellen. Minister Haig wilde daarbij

⁵⁸ Freedman en Gamba-Stonehouse, *Signals of War*, 125.

⁵⁹ Anthony Parsons, 'The Falklands crisis in the United Nations, 31 March–14 June 1982', *International Affairs* 59 (1983) 2, 169-78, aldaar 172.

⁶⁰ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 52.

⁶¹ Thatcher, *Downing Street Years*, 187-188.

⁶² Ronald Reagan Library, map: Falklands Crisis 1982, RAC doos 5, Dennis C. Blair Files, Brief van Haig aan Reagan, 6 April 1982.

tot een oplossing komen waarbij Argentinië zich terug zou trekken en Galtieri zijn imago kon behouden om daarmee een potentieel machtsvacuüm in Argentinië te voorkomen. Zijn verlangen om Galtieri aan de macht te laten, bracht dan ook een onaangename sfeer in de aankomende gesprekken met de Britten.⁶³

Ondertussen benaderde Argentinië de OAS op 20 april met als doel om een resolutie te laten passeren, waarbij het Rio-verdrag⁶⁴ zou worden aangeropen tegen het Verenigd Koninkrijk. Dit was met name een reactie tegen het verbod op het importeren van producten uit Argentinië van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) dat voor een maand zou gelden. De resolutie die op 21 april uiteindelijk door de OAS werd doorgevoerd drongen de Verenigde Staten erop aan om het Verenigd Koninkrijk niet te ondersteunen 'in deference to the principle of hemispheric solidarity'.⁶⁵ Deze glansloze reactie van de OAS op de Falklandcrisis is niet waar Argentinië op hoopte, aangezien de resolutie er niet in slaagde om sancties aan het Verenigd Koninkrijk op te leggen. Dit baarde Argentinië grote zorgen. Thatchers succes om de EEG achter zich te krijgen in de crisis, alsook de steeds groeiende steun voor de Britse positie binnen de politieke kring van de Verenigde Staten bracht Argentinië in een benarde positie. Een positie waarbij de sterke steun van de OAS bijna een noodzaak leek te worden.⁶⁶

Naarmate de crisis verslechterde en Haigs pogingen om tot een diplomatieke oplossing van de crisis te komen leken te falen, presenteerde Haig zijn laatste vredesplan aan Argentinië op 27 april met een verzoek tot reactie daarop tegen middernacht van diezelfde dag. Een deadline die werd aangemoedigd door de nadering van de Britse strijdkrachten op de Britse maritieme uitsluitingszone⁶⁷.⁶⁸ De Argentijnse junta reageerde uiteindelijk een dag later, op 28 april. Ze weigerde het verzoek en verklaarde dat het doel van Argentinië 'the recognition of it's sovereignty over the Malvinas' was en dat dit anders een 'unrenounceable goal' zou zijn.⁶⁹

Op 29 april schreef Thatcher naar Reagan voor zijn steun: 'I cannot conceal from you how deeply let down I and my colleagues would feel if under these circumstances the US were not now to

⁶³ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 55.

⁶⁴ De Inter-American Treaty of Reciprocal Assistance, beter bekend als het Rio-verdrag, is een verdrag dat in 1947 in Rio de Janeiro door verscheidene landen in Amerika werd ondertekend. Het principiële doel van het verdrag is dat een aanval tegen één van de landen in het verdrag beschouwd wordt als een aanval tegen alle landen.

⁶⁵ John Norton Moore, 'The Inter-American system snarls in the Falklands War', *American Journal of International Law*, 76 (1982) 4, 830-831.

⁶⁶ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 58-59.

⁶⁷ De maritieme uitsluitingszone werd op 12 april door het Verenigd Koninkrijk rondom de Falklandeilanden gevestigd. Het doel daarvan was om een inval van de Argentijnse schepen op de wateren rondom de eilanden een halt toe te roepen.

⁶⁸ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 57, aldaar 60.

⁶⁹ Alexander M. Haig, Jr., *Caveat: Realism, Reagan, and Foreign Policy* (London 1984) 293.

give us its full support'.⁷⁰ Reagan reageerde diezelfde dag op de brief waarin hij wederom een vreedzame oplossing tot het conflict stimuleerde en steun van de Verenigde Staten aanbood aan Thatcher. Een dag later, op 30 april, werd deze formele steun van de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk in het betreffende conflict door Haig in een persverklaring aangekondigd en werd dit met open armen in Londen ontvangen.⁷¹

Al snel ontstond er een Anglo-Amerikaanse inlichtingsamenwerking, waarbij tussen beide landen vitale informatie werd uitgewisseld gedurende de rest van de Falklandoorlog. De Verenigde Staten zorgden daarnaast ook voor materiële voorzieningen voor de Britten, zoals vliegtuigbrandstof en verscheidene reserveonderdelen voor voertuigen. Daarnaast leverde de regering-Reagan ook wapens aan de Britten, waaronder luchtafweerwapens als Stingers, MK-46 torpedo's en Sidewinder raketten. In totaal wordt geschat dat de Verenigde Staten ongeveer 120 miljoen aan Amerikaanse dollars aan materiaal heeft geleverd aan de Britse strijdkrachten in de Zuid-Atlantische Oceaan in alleen de maand mei van 1982.⁷²

Hoewel de Verenigde Staten formeel hun steun aan het Verenigd Koninkrijk hadden gegeven en ze van verscheidene materiële steun voorzagen, bleef ze nog wel een belangrijke rol spelen in het nastreven van een vreedzame oplossing. Toen de Peruviaanse president Fernando Belaúnde Terry op 2 mei Haig benaderde voor Amerikaanse steun in het opstellen van nieuwe voorstellen voor het oplossen van de Falklandcrisis, werd dit door Haig met open armen ontvangen. Het Peruviaanse initiatief werd echter door Galtieri op 3 mei afgewezen. Ondanks de volharding van Haig en Terry, verdween het Peruviaanse initiatief uiteindelijk op 6 mei van tafel.⁷³

Dit weerhield secretaris-generaal van de Verenigde Naties Javier Pérez de Cuéllar er echter niet van om een alternatieve oplossing te vinden voor het dispuut als gevolg van het gefaalde Peruviaanse initiatief. Zijn voorstellen voor een staakt-het-vuren, een wederzijdse terugtrekking van de strijdkrachten en een einde aan al de sancties tegen Argentinië mochten echter niet baten. Ondanks zijn pogingen wist Cuéllar niet om een compromis te vinden waarin zowel het Verenigd Koninkrijk als Argentinië zich konden vinden en hij informeerde de VN-Veiligheidsraad op 20 mei dat zijn vredesinspanningen daarmee tot een einde kwamen.⁷⁴

Op 21 mei lanceerden de Britse strijdkrachten uiteindelijk een amfibische aanval bij San Carlos Water, voor de kust van Oost-Falkland, en markeerden daarmee de eerste landing van Britse

⁷⁰ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Thatcher aan Reagan, 29 April 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/122861> (21 januari 2018).

⁷¹ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 61.

⁷² The National Archives (TNA), PREM 19/633, Ambassade van het Verenigd Koninkrijk in Washington naar FCO, 1 Juni 1982.

⁷³ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 71, aldaar 72.

⁷⁴ Ibidem, 73, aldaar 74.

grondtroepen en het begin van de Anglo-Argentijnse 'hand-to-hand combat' in de Falklandoorlog. In de weken erna vonden er verscheidene confrontaties tussen de Britse en Argentijnse strijdkrachten op de Falklandeilanden en de wateren daar omheen, waar beide kanten een aanzienlijke hoeveelheid verliezen leden. Uiteindelijk wisten de Britse troepen het tij te keren en significante vooruitgang te maken die uiteindelijk tot de overgave van Argentinië zou leiden op 14 juni 1982.⁷⁵

⁷⁵ Ibidem, 74, aldaar 78.

Hoofdstuk 2. De politieke relatie van de *Special Relationship* tijdens de Falklandcrisis: een relatie op gespannen voet

“While we have a policy of neutrality on the sovereignty issue, we will not be neutral on the issue involving Argentine use of military force”

- President Ronald W. Reagan⁷⁶

Het verlangen van de Verenigde Staten om de relatie met Argentinië te verbeteren werd gestimuleerd door een sterke pro-Latijns-Amerikaanse factie binnen het State Department, waarbij Kirkpatrick en Enders het meest prominent waren. Beiden waren erop gebrand om de Verenigde Staten neutraal te houden in de kwestie van de Falklandeilanden, omdat beiden vreesden dat als de Verenigde Staten steun aan het Verenigd Koninkrijk zou geven in deze kwestie, de Latijns-Amerikaanse gemeenschap dit zou zien als dat de Verenigde Staten Europese belangen boven die van hun nabije burens zou steunen.⁷⁷ Waar Kirkpatrick de belangen van de Verenigde Staten in Latijns-Amerika beschermdde in het Witte Huis, vocht Casper W. Weinberger, de minister van Defensie, onvermoeibaar voor de Britse belangstelling in de Zuid-Atlantische regio.⁷⁸ Deze duidelijke verdeeldheid binnen de regering-Reagan, gepaard met de belangstellingen van de Verenigde Staten in Latijns-Amerika, zorgde dan ook voor de onvermijdelijke neutraliteit van de Verenigde Staten in de Falklandcrisis.

De regering-Thatcher geloofde er daarentegen heilig in dat de Verenigde Staten niet zouden aarzelen om hun trans-Atlantische bondgenoot te steunen in een mogelijke oorlog met Argentinië. De Britten veronderstelden namelijk dat de hechte banden van vriendschap tussen de landen, een gezamenlijke politieke en militaire geschiedenis en de inspanningen en inzet van beide leiders tot de *Special Relationship* de regering-Reagan vatbaarder zouden maken voor het steunen van de Britse soevereiniteitsbelangstellingen in de Zuid-Atlantische regio. Waar het Verenigd Koninkrijk echter geen rekening mee hield was het strategisch belang van Argentinië als een sterke Latijns-Amerikaanse bondgenoot voor de Verenigde Staten. Een die de belangen op het Amerikaanse

⁷⁶ TNA, PREM 19/657, Brief van Reagan aan Thatcher, 2 april 1982.

⁷⁷ Lawrence D. Freedman, 'The special relationship, then and now', *Foreign Affairs*, 85 (2006) 3, 61-73, aldaar 65.

⁷⁸ Lawrence D. Freedman, 'The impact of the Falklands conflict on international affairs', in Stephen Badsey, Rob Havers en Mark Grove (red.), *The Falklands Conflict Twenty Years On: Lessons for the Future* (Abingdon 2005) 9-22, aldaar 16.

halfroond mee kon bewaken en de invloed van de Sovjet-Unie in de regio mee zou helpen tegen te houden.⁷⁹

In dit hoofdstuk zal onderzocht worden in hoeverre de politieke relatie van de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk onder druk werd gezet tijdens de Falklandcrisis in 1982.

De Falklandcrisis: een poging tot een vreedzame oplossing

In een brief van Reagan aan Thatcher, die hij schreef kort na zijn telefoongesprek met Galtieri op 2 april 1982, informeerde hij haar dat Galtieri een duidelijke indruk had achtergelaten. Galtieri was volgens Reagan daarbij 'embarked on a course of armed conflict.' Reagan stelde Thatcher daarbij gerust dat 'while we have a policy of neutrality on the sovereignty issue, we will not be neutral on the issue involving Argentine use of military force'.⁸⁰ Reagan laat met deze uitspraak zien dat, hoewel de Verenigde Staten neutraal bleven omtrent de soevereiniteitskwestie, ze wel het gewapend conflict van Argentinië tegen het Verenigd Koninkrijk op de Falklandeilanden sterk veroordeelden. Ze gaven hiermee aan Thatcher aan dat ze er niet alleen voor stond in het aankomende conflict met Argentinië.

Toen de Argentijnse strijdkrachten Zuid-Georgia binnenvielen op 4 april, richtte het Verenigd Koninkrijk zich wederom tot de Verenigde Staten voor steun. De Britten verzochten de Amerikanen daarop om de Argentijnse aanval te veroordelen, ambassadeur Schlaudeman uit Buenos Aires terug te roepen, een embargo op te zetten voor het leveren van wapens aan Argentinië en om de kwestie naar de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) te brengen. Echter, tot grote ontsteltenis van het Verenigd Koninkrijk, wezen de Verenigde Staten de verzoeken van het Verenigd Koninkrijk af.⁸¹

Op 8 april vond vervolgens op Downing Street een ontmoeting tussen premier Thatcher, Foreign secretary Pym, minister Haig en Deputy Chief of Mission Streator plaats. Hierin informeerde premier Thatcher minister Haig dat er 'total determination' in het Verenigd Koninkrijk was om gebruik te maken van 'military strenght if needed'. Ze uitte tijdens die ontmoeting ook haar bezorgdheid over de Amerikaanse neutraliteit, maar was dankbaar voor de hulp van de Verenigde Staten met betrekking tot zaken rondom de uitwisseling van inlichtingen.⁸² Haig was echter vastbesloten om een gewapend conflict tussen de Britse en Argentijnse strijdkrachten te voorkomen en stelde daarom de terugtrekking van de Argentijnse strijdkrachten voor, een interim regering met

⁷⁹ Richardson, *When Allies Differ*, 114.

⁸⁰ TNA, PREM 19/657, Brief van Reagan aan Thatcher, 2 april 1982.

⁸¹ Richardson, *When Allies Differ*, 118; Haig, *Caveat*, 266.

⁸² Margaret Thatcher Foundation, Memorandum van een gesprek tussen Al Haig en Margaret Thatcher, 8 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/121974> (26 februari 2018).

daarbij vertegenwoordigers van de Verenigde Staten, Canada en twee andere landen uit Latijns-Amerika en de hervatting van de Anglo-Argentijnse onderhandelingen voor. Thatcher weigerde echter om Brits gezag over de eilanden af te staan.⁸³

Na een bezoek aan de Argentijnse regering ontmoetten minister Haig en premier Thatcher elkaar weer in Londen op 12 april. Haig stelde een aangepast verzoek op, gebaseerd op resolutie 502 van de Verenigde Naties: beide kanten zouden terugtrekken, een speciale commissie zou worden opgesteld bestaande uit Britse, Amerikaanse en Argentijnse vertegenwoordigers, economische sancties tegen Argentinië door de Britten zouden worden opgeheven en werd opgeroepen tot een hervatting van de Anglo-Argentijnse besprekingen.⁸⁴ Het was voor het eerst dat de spanningen in de Anglo-Amerikaanse relatie tussen Haig en Thatcher tijdens de ontmoeting hoog op zouden lopen. De terugtrekking van de Britse strijdmacht werd door Thatcher namelijk gezien als iets dat haar de kop zou kosten in het Britse parlement.⁸⁵ Deze misinterpretatie van de Britse positie door Haig zien we vervolgens in zijn brief naar Reagan op 14 april naar voren komen. Daarin schreef hij dat hij '[I am] convinced that Mrs. Thatcher wants a peaceful solution and is willing to give Galtieri a fig leaf'.⁸⁶

Reagan nam vervolgens op 15 april contact op met Galtieri en drong er bij hem op aan dat beide partijen 'flexibility and restraint' moesten laten zien in de crisisdagen die voor de boeg lagen. Daarnaast herhaalde Reagan de neutrale positie van de Verenigde Staten in het conflict, maar waarschuwde Galtieri ook dat als het gevecht eenmaal los zou barsten de instandhouding van deze neutraliteit 'much more difficult' zou worden.⁸⁷ Als gevolg van zijn conversatie met Galtieri stuurde Reagan een telegram naar Thatcher waarin hij wederom de moeilijke positie beschreef waarin de Verenigde Staten zich bevonden in hun relatie met Argentinië. Ook bedankte Reagan Thatcher voor haar ontvankelijkheid van de inspanningen van de Verenigde Staten om een gemeenschappelijke grond te vinden tussen het Verenigd Koninkrijk. Het Verenigd Koninkrijk werd daarbij beschouwd als een van hun 'closest allies, and Argentina, with whom we would like to be able to cooperate in advancing specific interests in this hemisphere'.⁸⁸ Thatcher reageerde een dag later op Reagans telegram en bevestigde nogmaals dat de 'earnest aim' van het Verenigd Koninkrijk het vermijden van conflict was en eindigde haar brief met een waarschuwend bericht: 'it's essential that America, our

⁸³ Ronald Reagan Library, map: Falklands War, doos 91365, Executive Secretariat NSC Country Files, Falklands War, Brief van Haig naar Reagan, 9 april 1982.

⁸⁴ Margaret Thatcher Foundation, tekst van Haigs vredesvoorstellen, 12 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/123117> (27 februari 2018).

⁸⁵ Thatcher, *Downing Street Years*, 197.

⁸⁶ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom (4/1/82-7/31/82) (3/6), doos 20, Executive Secretariat NSC Country Files, Europe and the Soviet Union, Brief van Haig naar Reagan, 14 April 1982.

⁸⁷ Ronald Reagan Library, map: Falklands Crisis 1982, RAC doos 5, Dennis C. Blair Files, Memorandum van een discussie tussen Reagan en Galtieri, 15 April 1982.

⁸⁸ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Reagan naar Thatcher, 15 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/121993> (28 februari 2018).

closest ally, should share with us a common perception of the fundamental issues of democracy and freedom which are at stake'.⁸⁹ Reagan telefoneerde met Thatcher de daarop volgende dag om haar op de hoogte te stellen dat hij Haig had gecontacteerd in Buenos Aires en hem de opdracht gaf had gegeven om terug naar de Verenigde Staten te komen als er geen verandering zouden plaatsvinden in de onderhandelingspositie van Argentinië.⁹⁰ Ondanks deze geruststelling was Thatcher erop gebrand om het belang van de Amerikaanse steun in deze crisis duidelijk te laten zien aan de Verenigde Staten. Britse bezorgdheid inzake de neutraliteit van de Verenigde Staten in de Falklandcrisis werd uitgedrukt tijdens een bespreking tussen William P. Clark (de nieuwe Deputy Secretary of State die Stoessel opvolgde) en Henderson in Washington op 17 april. Clark uitte daarin zijn bezorgdheid op verslagen waarin stond dat de Britse opinie kritisch was over de Amerikaanse neutraliteit en kon dit niet begrijpen omdat 'America was helping in all sorts of ways but had to remain neutral in public while the talks were going on'.⁹¹

Op 19 april schreef Minister Haig vervolgens een brief naar Pym waarin hij een herziend voorstel van Argentinië aan Pym voorlegde. In het voorstel werd beargumenteerd dat 'the rights of the inhabitants refer only to individual rights and not a "collective" right of self-determination'.⁹² Thatcher was echter alles behalve onder de indruk van het voorstel en verworp deze wederom. Voor haar was het duidelijk dat de oorlog maar op een manier kon eindigen en dat was niet via de bemiddelingspogingen van Haig. Voor Reagan was daarmee in ieder geval het volgende duidelijk: 'I don't think Margaret Thatcher should be asked to concede anymore'.⁹³ Een kanteling van de Verenigde Staten richting het Verenigd Koninkrijk in deze crisis begon zich daarmee langzamerhand kenbaar te maken. James 'Jim' Rentschler, een lid van Haigs bemiddelingsteam, beargumenteerde in een boodschap naar Clark op 20 april dat het van belang was dat de Verenigde Staten het Verenigd Koninkrijk in deze crisis moesten steunen vanwege redenen die 'transcend the already compelling ties of history, language, and formal alliance. Our strategic imperatives in the East–West context and the stakes we have in asserting the primacy of our Western leadership require it'.⁹⁴

De Anglo-Amerikaanse relatie bereikte wederom nieuwe spanningen toen minister Haig door ambassadeur Henderson op 21 april werd geïnformeerd over het Britse besluit om Zuid-Georgia te heroveren. Haig wilde de Argentijnen hierover informeren, maar werd naar verluid door Henderson

⁸⁹ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Thatcher naar Reagan, 16 April 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/122860> (28 februari 2018).

⁹⁰ Ronald Reagan, *The Reagan Diaries* (New York 2007), 80.

⁹¹ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Henderson aan de FCO, 17 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/123057> (3 maart 2018).

⁹² Ronald Reagan Library, map: Falklands War, doos 91365, Executive Secretariat NSC Country Files, Falklands War, Brief van Haig naar Pym, 19 April 1982.

⁹³ Reagan, *The Reagan Diaries*, 204.

⁹⁴ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom 1982 (03/01/1982–04/30/1982), RAC doos 6, Dennis C. Blair Files, Brief van Rentschler naar Clark, 20 April 1982.

afgeraden dit te doen.⁹⁵ Echter, de suggestie dat Haig zulke informatie zou hebben gelekt aan Argentinië wordt versterkt door zijn telefoongesprek met Clark op een open lijn een paar dagen eerder. Na het telefoongesprek schreef Haig naar Clark waarin hij het volgende uitlegde: 'I called you on open line with clear recognition that Argentines would monitor. In order to break impossible impasse this morning on force withdrawal modalities, I created impression [sic] that British military action was about to take place.' Volgens Haig was het 'somewhat over-theatrical', maar het moest 'virtue of being true in the context of first British units steaming toward South Georgia island' zijn.⁹⁶

Ondanks tekenen van spanning in de Anglo-Amerikaanse relatie schreef Thatcher op 29 april naar Reagan op zoek naar zijn steun: 'I cannot conceal from you how deeply let down I and my colleagues would feel if under these circumstances the US were not now to give us its full support'.⁹⁷ Reagan reageerde diezelfde dag nog op Thatchers brief waarin hij wederom een vreedzame oplossing tot het conflict stimuleerde en de steun van de Verenigde Staten daarvoor aan Thatcher aanbood. Ook verklaarde Reagan dat de Verenigde Staten hun volledige steun zouden geven 'for you and the principles of international law and order you are defending. You can count on that support in whatever forum this issue is debated. You can also count on our sympathetic consideration of requests for assistance.'⁹⁸ Een dag later, op 30 april, werd deze formele steun van de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk in het betreffende conflict door Haig in een persverklaring aangekondigd en deze werd in Londen met open armen ontvangen.⁹⁹

In deze eerste maand van de crisis zagen we dat er amper spanningen waren in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship*. Hoewel er evident spanning tijdens de ontmoetingen tussen minister Haig en premier Thatcher (en ook met ambassadeur Henderson) te zien zijn en dat deze ook hoog opliepen, waren deze spanningen niet groot genoeg om de hele Anglo-Amerikaanse relatie van het ene op het ander moment in een (zeer) gespannen situatie om te gooien.

Het einde van de Falklandoorlog: de overgave van Argentinië en de nasleep van de soevereiniteitskwestie

De Anglo-Amerikaanse relatie werd wederom gespannen tijdens een telefoongesprek laat op de avond tussen Reagan en Thatcher op 31 mei 1982. Reagan vroeg Thatcher daarin een deal te sluiten

⁹⁵ Margaret Thatcher, *Downing Street Years* (New York 1993), 204.

⁹⁶ Ronald Reagan Library, map: Cables 09013, 09100, 091154, 091640, 181715, 91650, 181715, 191754, 192115, doos 30, Executive Secretariat NSC Country Files, Latin America, Falklands War, Grenada, Brief van Haig naar Clark, 18 April 1982.

⁹⁷ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Thatcher aan Reagan, 29 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/122861> (5 maart 2018).

⁹⁸ Margaret Thatcher Foundation, Telegram van Reagan aan Thatcher, 29 april 1982, <https://www.margaretthatcher.org/document/122853> (5 maart 2018).

⁹⁹ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 61.

met de Argentijnse junta, waarbij een VN-curatorschap op de Falklandeilanden zou worden gevestigd. Daarnaast uitte Reagan ook zijn bezorgdheid dat de junta zou kunnen vallen en vervangen zou worden met Links-Peronisten.¹⁰⁰ Voor Thatcher was dit echter onacceptabel. Ze wees Reagans aanbod af en voelde zich ontzet na haar gesprek met Reagan. Om haar frustraties te luchten belde ze kort daarna Henderson op. Daarin stelde ze het voorstel van Reagan aan de kaak als 'pure Haigism'.¹⁰¹

Deze frustratie van Thatcher tegenover Reagan laat de eerste breuk zien in de persoonlijke relatie tussen de leiders. Een breuk die niet alleen van invloed zou zijn op de persoonlijke verstandhouding tussen de twee, maar ook op de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* die door Reagan en Thatcher werd geleid.

De VN-stemming op 4 juni voor een onmiddellijk staakt-het-vuur tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk, alsook de implementatie van resoluties 502 en 505 van de Verenigde Naties bewezen een terging te zijn in de Anglo-Amerikaanse relatie. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk spraken hun veto uit tegen de resoluties. Desondanks werden de resoluties toch aangenomen. Echter, minuten nadat de Verenigde Staten hun stem hadden uitgebracht verklaarde Kirkpatrick dat als ze de kans kregen om opnieuw te stemmen, de Verenigde Staten zich dan van de stemming hadden onthouden. In essentie trokken de Verenigde Staten daarmee onofficieel hun steun tegenover het Verenigd Koninkrijk in.¹⁰² Deze verklaring van Kirkpatrick was voor het Verenigd Koninkrijk een belediging tegenover de Britse belangen in het Zuid-Atlantische regio en boven al publiek verraad door de Verenigde Staten in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship*.

In de nasleep van deze ergernissen in de bilaterale relatie tussen beide landen, streefden zowel Thatcher als Reagan ernaar om een verenigd front aan de wereld te laten zien over de Falklandkwestie. Reagans bezoek aan Londen op 8 juni was daar de perfecte mogelijkheid voor. In een toespraak aan het Britse parlement prees Reagan dan ook de inspanningen van de Britse troepen die aan het vechten waren in de Zuid-Atlantische regio voor '[the] believe that armed aggression must not be allowed to succeed'.¹⁰³ Een toespraak die met overweldigend applaus werd ontvangen.

De overgave van Argentinië op 14 juni 1982 bracht de Anglo-Amerikaanse relatie vervolgens weer in een detente, waarbij de hechte persoonlijke verstandhouding tussen Reagan en Thatcher de tijd kreeg om zich langzaam maar zeker te herstellen. Dit is met name te zien aan een conversatie

¹⁰⁰ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom (4/1/82–7/31/82), box 20, Executive Secretariat NSC Country Files, Telegram conversatie tussen Reagan en Thatcher, 31 May 1982.

¹⁰¹ Henderson, *Mandarin*, 466.

¹⁰² David Lewis Feldman, 'The United States role in the Malvinas crisis, 1982: misguidance and misperception in Argentina's decision to go to war', *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* 27 (1985) 2, 1-22, aldaar 12.

¹⁰³ Ronald Reagan Library, the Public Papers of President Ronald W. Reagan, Toespraak van Reagan aan het Britse parlement, 8 June 1982.

tussen Thatcher en Reagan op 29 juni waarbij ze het volgende naar hem stuurde: 'The last three months have been a difficult periode and I remain most grateful for all the support and help which we have recieved form the United States.'¹⁰⁴ Thatcher erkende daarmee dat de *Special Relationship* een lastige periode doormaakte, maar dat ze ondanks alle moeite en tegenslagen de Verenigde Staten ook dankbaar was voor alle steun en hulp die ze aan het Verenigd Koninkrijk hebben verleend. Hoewel de Falklandoorlog voorbij was en Anglo-Amerikaanse relatie op een punt stond om de banden te herstellen, zou dit echter maar van korte duur zijn. De nasleep van de oorlog zou de Anglo-Amerikaanse relatie gedurende de rest van de crisis namelijk nog verder gaan testen.

Als gevolg van Galtieri's aftreden op 18 juni werd Alfredo Oscar Saint-Jean gekozen als interim-president van Argentinië, maar deze werd al gauw op 1 juli door generaal Reynaldo Benito Bignone opgevolgd. Onder zijn leiderschap deed Argentinië een oproep voor de hervatting van de onderhandelingen over de soevereiniteitkwestie van de Falklandeilanden onder auspiciën van de Verenigde Naties. Hoewel het Verenigd Koninkrijk vastbesloten was om verdere onderhandelingen daarover niet aan te gaan, ondersteunde de Verenigde Staten wel de Argentijnse oproep.¹⁰⁵ Onrust in de Anglo-Amerikaanse relatie laaide daarmee snel weer op. In een verhitte discussie tussen Edward Streator en Julian Bullard, Political Director van de FCO, op 17 augustus 1982 in Londen werden de voorstellen van Argentinië besproken. Bullard informeerde Streator dat de Britten van plan waren om zulke inspanningen te blokkeren in New York en dat Thatcher 'unalterably opposed' was tegenover het idee van het aangaan van verdere onderhandelingen.¹⁰⁶ In oktober van datzelfde jaar deed Argentinië opnieuw een oproep voor een hervatting van de onderhandelingen over de Falklandeilanden tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en stelde daarvoor een resolutie op.¹⁰⁷

Het concept resolutie werd als 'wholly unacceptable' gezien door de Britten en in een brief van Thatcher naar Reagan op 25 oktober zocht ze naar steun van de Verenigde Staten voor de Britse positie.¹⁰⁸ Reagan antwoordde op 1 november op Thatchers brief, waarin hij het belang dat de Verenigde Staten hechtten aan de onderhandelingen schetste, maar probeerde het met vleierij zacht over te laten komen bij Thatcher:

¹⁰⁴ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom PM Thatcher, doos 35, Executive Secretariat NSC Head of State Files, Brief van Thatcher aan Reagan, 29 June 1982.

¹⁰⁵ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 78.

¹⁰⁶ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom 1982 (08/01/1982–10/03/1982), RAC doos 6, Dennis C. Blair Files, Bericht van Streator aan Shultz, 17 August 1982.

¹⁰⁷ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 79.

¹⁰⁸ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom PM Thatcher (8207592–8300964), doos 35, Executive Secretariat NSC Head of State Files, Brief van L. Paul Bremer naar Clark, 30 October 1982.

Margaret, I know how you have anguished over this conflict from the beginning. Your courage and leadership throughout have been a source of deep personal inspiration to me. I count it as a privilege to have been able to support you and Britain at this critical moment. You may be absolutely confident that I would do it all again the same way.¹⁰⁹

De volgende dag schreef Reagan wederom naar Thatcher in een poging de steun van de Verenigde Staten aan de voorstellen van Argentinië uit te leggen en om ook de Britse bezorgdheid te verlichten over de Argentijnse resolutie. Reagan eindigt zijn brief met een verontschuldiging, maar bleef toegewijd aan de houding van de Verenigde Staten: 'I am truly sorry that we disagree on this matter and for my part will do everything in my power to make sure this resolution is not abused.'¹¹⁰ Reagans poging om Thatchers woede te verzachten werd met minachting ontvangen, waarbij Thatcher naar hem terugschreef dat een stem op zo'n resolutie met 'utter incomprehension' door de Britten zou worden ontvangen.¹¹¹ Ondanks zulke bezwaren werd resolutie 37/9 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, 'Question of the Falkland Islands (Malvinas)', aangenomen met negentig stemmen voor (waaronder de Verenigde Staten), twaalf stemmen tegen (waaronder het Verenigd Koninkrijk) en tweeënvijftig onthoudingen. Na de stemming leverde plaatsvervangend ambassadeur van de Verenigde Staten bij de VN, Kenneth Adelman, een verklaring tijdens de Algemene Vergadering in waarin hij refereerde naar de 'closest relationship of friendship with Great Britain' van de Verenigde Staten.¹¹² Deze poging om de Britten te verzoenen was echter tevergeefs.

Als gevolg van de aangenomen resolutie schreef een gloeiende Thatcher op 4 november een brief naar Reagan, waarop hij snel antwoordde en Thatcher gerust probeerde te stellen van de intenties van de Verenigde Staten: 'I can assure you Margaret that the United States did not make a decision to support Argentina against Britain. Neither did we abandon the principle of self-determination.' Daarnaast legde hij de nadruk op de 'shared faith in the Anglo-American relationship' en de 'shared commitment to the same fundamental principles and values' in een poging om de bilaterale relatie tussen de landen te herstellen.¹¹³ Deze geruststellende woorden stelden Thatcher echter niet gerust en haar immense ongenoegen werden weken later wederom medegedeeld aan George P. Shultz, de nieuwe minister van Buitenlandse Zaken die Haig opvolgde, via de nieuwe Britse

¹⁰⁹ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom 1982 (08/01/1982–10/03/1982), RAC doos 6, Dennis C. Blair Files, Brief van Reagan aan Thatcher, 1 November 1982.

¹¹⁰ Ronald Reagan Library, map: United Kingdom PM Thatcher Cables (1/4), doos 34, Executive Secretariat NSC Head of State Files, Brief van Reagan aan Thatcher, 2 November 1982.

¹¹¹ Freedman, 'The special relationship', 69.

¹¹² Ronald Reagan Library, map: United Kingdom 1982 (11/03/1982–12/16/1982), RAC doos 6, Dennis C. Blair Files, Bericht van de delegatie van de Verenigde Staten in de VN in New York naar minister van buitenlandse zaken in Washington, 5 November 1982.

¹¹³ Ronald Reagan Library, map: Falklands War (UN/Kirkpatrick/Haig 06/06/1982–11/04/1982), doos 3, William P. Clark Files, Brief van Reagan aan Thatcher, 4 November 1982.

ambassadeur naar de Verenigde Staten Sir Oliver Wright. Schultz was degene die Reagan overhaalde om te stemmen ten gunste van een 'balanced resolution' over de Falklandkwestie. Wright ging boos met hem daarover in gesprek, iets wat Schultz in zijn memoires later beschrijft als een 'stormy' bespreking.¹¹⁴

Op 16 december 1982 ontmoetten Schultz en Thatcher op Downing Street, waarbij Thatcher haar laatste kans greep om de onaangename steun van de Verenigde Staten aan Argentinië tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 4 november van dat jaar aan te kaarten. Schultz luisterde geduldig naar Thatcher, maar verklaarde stevig zijn mening dat, hoewel de Verenigde Staten gelijk hadden in het steunen van het Verenigd Koninkrijk tijdens de Falklandoorlog, de tijd was aangekomen om de schade te repareren die was gemaakt door het geven van deze steun voor de belangen van de Verenigde Staten in Zuid-Amerika. Nu de grieven van beide landen waren gelucht kon de normale gang van zaken in de Anglo-Amerikaanse relatie weer hervat worden. Een relatie waarin Schultz geloofde dat 'the special relationship between America and Britain was going to be stronger than ever[...] because it was flanked by the Reagan-Thatcher personal relationship'.¹¹⁵

Ondanks dat de Britten ontgoocheld waren met de Verenigde Staten over resolutie 37/9, bleef de *Special Relationship* op politiek vlak voortduren ondanks dat deze tijdens de crisis flink onder druk kwam en werd de Anglo-Amerikaanse gelijkmoedigheid hersteld doordat beide landen zich ertoe inspanden om de bilaterale relatie te verbeteren in de nasleep van de Falklandoorlog.

¹¹⁴ George P. Shultz, *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State* (New York 1988), 152-153.

¹¹⁵ Shultz, *Turmoil and Triumph*, 153-154.

Hoofdstuk 3. De Anglo-Amerikaanse militaire samenwerking tijdens de Falklandcrisis

‘If the British were going to mount a counterattack and try to retake the Islands, we should, without any question, help them to the utmost of our ability’

- Amerikaanse minister van Defensie Caspar ‘Cap’ Weinberger¹¹⁶

De militaire samenwerking tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk kwam tijdens de Falklandcrisis langzaam maar zeker op gang. Hoewel de Verenigde Staten al voorafgaand aan de instorting van Haigs bemiddelingspogingen inlichtingen verzamelden en aan het Verenigd Koninkrijk doorsluisden, kwam de motor van de Anglo-Amerikaanse samenwerking pas echt op gang toen de Verenigde Staten op 30 april 1982 hun formele steun in het conflict aan het Verenigd Koninkrijk aankondigden.

In dit hoofdstuk zal onderzocht worden in hoeverre de militaire samenwerking van de *special relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk onder druk werd gezet tijdens de Falklandcrisis in 1982.

Inlichtingen en materiële ondersteuning

Materiële ondersteuning van de Verenigde Staten was van groot belang voor de Britse overwinning in de Falklandoorlog. Echter, over de timing en omvang van de Amerikaanse materiële ondersteuning heerst er hevig debat tussen Argentinië en de Verenigde Staten. Zo beweerde Argentinië dat de Verenigde Staten de Britten van inlichtingen voorzagen voorafgaand aan de oorlog in april 1982, een bewering die door de Amerikanen sterk werd ontkend. Ofwel in Haigs woorden: ‘we provided no intelligence support before the collapse of negotiations’.¹¹⁷ Echter, volgens Pym waren de Verenigde Staten ‘active on our behalve behind the scenes’.¹¹⁸ Ook voormalig minister van Marine onder Reagan, John Lehman, beargumenteerde dat de rol van de Verenigde Staten al vast stond toen Argentinië de Falklandeilanden binnenviel. Het conflict was volgens hem een ‘textbook case of the special relationship in action [...] Britain took a stand on principle and the United States provided the help expected of a close ally’. Het Pentagon zou daarbij, buiten weten van velen in Washington om, significante inlichtingen aan de Britten hebben voorzien tijdens de vroege stadia van het Falklandconflict. Volgens Lehman was het ‘highly unlikely’ dat iemand in het Witte Huis of de State

¹¹⁶ Caspar W. Weinberger, *Fighting for Peace: Seven Critical Years in the Pentagon* (New York 1990), 205.

¹¹⁷ Haig, *Caveat*, 296.

¹¹⁸ Francis Pym, *The Politics of Consent* (London 1984), 25.

Department de omvang van de communicatie- en inlichtingenondersteuning die door de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk werd voorzien werkelijk begreep.¹¹⁹

Interessant genoeg laten notulen van een National Security Council (NSC) vergadering op 30 april ons een conversatie zien tussen Minister Weinberger en Admiraal Bobby Inman waarin beide mannen de militaire ondersteuning van de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk besproken. Weinberger lijkt tijdens deze conversatie met Inman de suggestie op te wekken dat de materiële ondersteuning van de Verenigde al vóór het einde van Haigs bemiddelingspogingen aan de Britten zouden zijn gegeven.¹²⁰ Hoewel de notulen van de vergadering geen direct bewijs levert dat de Verenigde Staten de Britten ook werkelijk al vóór het einde van Haigs bemiddelingspogingen met materiële voorzieningen ondersteunde, is het wel interessant om te zien dat Weinberger in de notulen de suggestie wekt alsof het wel zo was gebeurd.

De Verenigde Staten voorzagen het Verenigd koninkrijk in ieder geval van significante signaal- en satellietinlichtingen (SIGNIT) tijdens de oorlog. Dit was afgesproken onder de auspiciën van een overeenkomst die in 1947 door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk was afgesloten. Daarmee waren de capaciteiten van de Britse en Amerikaanse inlichtingendiensten aan elkaar gekoppeld. De Anglo-Amerikaanse inlichtingsamenwerking bestond uit de CIA, Britse Defence Staff en de National Reconnaissance Office, die vitale informatie met elkaar deelden tijdens de Falklandoorlog.¹²¹ Een uitwisseling die echter plaatsvond via een complex inlichtingennetwerk van verschillende Britse en Amerikaanse inlichtingeninstanties. Ondanks dit complexe inlichtingennetwerk faalden de Verenigde Staten er toch in om het Verenigd Koninkrijk op de hoogte te stellen van de Argentijnse invasie plannen.¹²²

Desalniettemin bleek de inlichtingenondersteuning van de Verenigde Staten een vruchtbare kant te hebben. Op aandringen van het Verenigd Koninkrijk veranderden de Verenigde Staten de richting van de baan van een SIGNIT-satelliet om daarmee aan belangrijke satellietbeelden van de regio in de Zuid-Atlantische Zeegebied te komen. Daarnaast zouden deze satellietbeelden ook zijn gebruikt om de Argentijnse schip ARA *General Belgrano* tot zinken te brengen op 2 mei 1982.¹²³ De bereidheid van de Verenigde Staten om de richting van de satelliet te veranderen laat het belang van de militaire samenwerking, in dit geval specifiek de inlichtingsamenwerking, in de *Special*

¹¹⁹ John F. Lehman Jr., 'The Falklands War: reflections on the "Special Relationship"', *RUSI Journal* 157 (2012) 6, 80-85, aldaar 83; John F. Lehman Jr., *Command of the Seas* (Annapolis 1988), 269.

¹²⁰ Ronald Reagan Library, map: Meeting File, doos 91284, Executive Secretariat NSC Meeting Files Notulen van de vergadering van de National Security Council (NSC), 30 april 1982.

¹²¹ John Dumbrell en Axel R. Schäfer (red.), *America's 'Special Relationships': Foreign and Domestic Aspects of the Politics of Alliance* (New York 2009) 168-169.

¹²² Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 68.

¹²³ TNA, PREM19/624, Ambassade van het Verenigd Koninkrijk in Washington naar FCO, 3 mei 1982.

Relationship met het Verenigd Koninkrijk zien. Dit ondanks dat de Verenigde Staten eigenbelangen hadden in die regio.

Desondanks beargumenteert Nott dat deze 'bereidheid' van de Verenigde Staten om de satelliet van baan te veranderen er in eerste instantie niet was. Nott gaat daar zelfs nog verder in en beweerde dat de Verenigde Staten 'very little intelligence support' aan het Verenigd Koninkrijk gaven tijdens de oorlog: 'I don't remember recovering any special intelligence reports from the United States other than the general relationship which was very close'.¹²⁴ Een bewering die volgens Treharne tegenstrijdig is met de algemene waarneming van de intensiteit van de Amerikaanse inlichtingenondersteuning tijdens de Falklandoorlog.¹²⁵

Caspar 'Cap' Weinberger, de minister van Defensie onder Reagan, bewees een waardige bondgenoot te zijn tegenover de Britten door hen van de nodige materiële ondersteuning te voorzien die de Verenigde Staten te bieden hadden. Weinberger geloofde zelf dat 'if the British were going to mount a counterattack and try to retake the Islands, we should, without any question, help them to the utmost of our ability'.¹²⁶ Als een man van zijn woorden autoriseerde Weinberger de voorziening van onder meer twaalf miljoen liter vliegtuigbrandstof, tweehonderd sidewinder raketten, tweehonderd MK-46 torpedo's en een ruime hoeveelheid aan ammunitie. Daarnaast voorzag de regering-Reagan de Britten ook van Stinger luchtdoelraketten en Shrike raketten die door de Britse bommenwerpers konden worden gebruikt.¹²⁷ Weinberger moest echter wel de normale gang van zaken waarmee zulke voorzieningen geautoriseerd werden omzeilen door Reagan daarmee direct te benaderen. Daarmee slaagde hij erin de overdrachtstijd die nodig was om de voorziening te autoriseren en te verzenden, te verlagen van een periode van twee weken tot een loutere periode van vierentwintig uur. Weinberger elimineerde daarmee vijftien stadions van het autorisatieproces.¹²⁸

Weinbergers sterke overtuiging om de Britten met alle mogelijke middelen die de Verenigde Staten te bieden hadden te steunen in de Falklandoorlog laat de sterke inzet en band zien van beide landen in hun *special relationship*. Beschreven als 'extremely helpful in providing facilities' door Nott zegt hij daarnaast het volgende over Weinberger: 'We had great support from the Pentagon, none really from the State Department or the Security Council. It was not until later when Reagan realised that Congress and the American people were on our side that there was support from the American

¹²⁴ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 68.

¹²⁵ Ibidem, 68-69.

¹²⁶ Weinberger, *Fighting for Peace*, 205.

¹²⁷ TNA, PREM 19/633, Ambassade van het Verenigd Koninkrijk in Washington naar FCO, 1 Juni 1982.

¹²⁸ David Dimpleby en David Reynolds, *An Ocean Apart: The Relationship between Britain and America in the Twentieth Century* (New York 1989) 335.

government generally. In fact, Weinberger and the Defense Department were very much working on their own.¹²⁹

Howe herinnert zich daarnaast dat de materiële steun van de Verenigde Staten was ‘inspired by Cap Weinberger. Of course he was a willing partner.’¹³⁰ Ook mbassadeur Henderson spreekt vol lof over minister Weinberger en beschouwt zijn ondersteuning aan de Britten tijdens de Falklandoorlog als ‘unique in the annals of the Washington–London relationship.’¹³¹ Als erkenning van zijn diensten aan het Verenigd Koninkrijk tijdens de Falklandoorlog, kreeg Weinberger een ere in de Britse ridderorde in 1988 die later door Howe werd beschreven als: ‘It was a very personal occasion. Everyone knew that quote unquote, that Cap Weinberger had really been on our side, Al Haig not.’¹³²

Al met al laat het moment dat de Verenigde Staten hun formele steun aan het Verenigd Koninkrijk aankondigden en die met inlichtingen en materiële voorzieningen ondersteunde in de periode van mei tot en met juni 1982 een keerpunt zien in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship*. Waar de spanningen tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk tijdens Haigs bemiddelingspogingen voorafgaand hoog op begonnen te lopen, zien we deze vervolgens aanzienlijk verminderen vanaf het moment dat de Verenigde Staten het Verenigd Koninkrijk van inlichtingen en materiële voorzieningen voorzagen. Hoewel er lichte spanningen in de militaire samenwerking tussen beide landen ontstonden met betrekking tot het gebruik van onder andere de SIGNIT-satelliet, zorgden de inspanningen van minister Weinberger om de Britse bondgenoot op elke mogelijke manier in de crisis te helpen ervoor dat de *Special Relationship* op het gebied van de militaire samenwerking uiteindelijk amper onder druk kwam te staan.

¹²⁹ Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 69.

¹³⁰ Ibidem, interview met Howe, 70.

¹³¹ Henderson, *Mandarin*, 443.

¹³² Treharne, *Reagan and Thatcher's Special Relationship*, 70.

Conclusie

We hebben gezien dat de *Special Relationship* tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op politiek vlak flink onder druk kwam te staan, terwijl die spanning op het gebied van de militaire samenwerking er amper was tijdens de Falklandcrisis in 1982.

In het eerste hoofdstuk zagen we dat het soevereiniteitsdispuut tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk over de Falklandeilanden al teruggaat tot jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Een dispuut dat aan de hand van talloze gefaalde gesprekken tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk uiteindelijk uitmondde in een crisis in de eerste jaren van de regering-Thatcher. Een crisis die vervolgens door Galtieri's verharde en Thatchers resolute houding in april 1982 uitmondde in een oorlog tussen Argentinië en het Verenigd Koninkrijk om de soevereiniteit van de Falklandeilanden. Een oorlog waarin het Verenigd Koninkrijk heilig geloofde dat de Verenigde Staten hen onvoorwaardelijk zouden steunen in de crisis. De Britten veronderstelden namelijk dat de hechte banden van vriendschap tussen beide landen, een gezamenlijke politieke en militaire geschiedenis en de inspanningen en inzet van beide leiders tot de *Special Relationship*, de regering-Reagan vatbaarder zouden maken voor het steunen van de Britse soevereiniteitsbelangen in de Zuid-Atlantische regio. Waar het Verenigd Koninkrijk echter geen rekening mee hield was het strategisch belang van Argentinië als een sterke Latijns-Amerikaanse bondgenoot voor de Verenigde Staten. Een bondgenoot die de belangen op het Amerikaanse halfrond mee kon bewaken en de invloed van de Sovjet-Unie in de regio zou kunnen helpen tegen te houden.

De neutrale houding van de Verenigde Staten tegenover de crisis was een punt dat niet door de regering-Thatcher werd geanticipeerd. Hoewel de Verenigde Staten neutraal bleven in de crisis, traden zij wel als bemiddelaar op om de crisis tot een vredige oplossing te brengen. Met Haig aan het roer van de bemiddelingen werd er getracht om een diplomatieke oplossing te vinden voor de crisis. Haigs bemiddelingspogingen faalden uiteindelijk eind april 1982. Een paar dagen later volgde uiteindelijk een verklaring waar de Britten al sinds het begin van de oorlog op hoopten: een formele verklaring van steun van de Verenigde Staten voor het Verenigd Koninkrijk in het conflict. Daarbij zouden de Verenigde Staten het Verenigd Koninkrijk van inlichtingen en materiële steun voorzien gedurende de rest van de oorlog. Hoewel de Verenigde Staten nog wel poogden om de crisis op een vreedzame manier op te lossen, slaagden zij er niet in om dat te bereiken ondanks de hulp van onder meer Peru en secretaris-generaal de Cuéllar. Uiteindelijk eindigde de Falklandoorlog officieel op 14 juni 1982. Voor de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk was het einde van de crisis daar verre weg van.

In het tweede hoofdstuk zagen we vervolgens dat de Anglo-Amerikaanse relatie op politiek vlak flink onder druk kwam te staan gedurende de Falklandcrisis in 1982. Hoewel deze aan het begin

van de Falklandoorlog niet direct in een gespannen situatie belandde, zagen we wel dat naarmate de oorlog vorderde deze steeds meer onder druk kwam te staan. Haigs bemiddelingspogingen in de eerste fase van de oorlog zorgden al voor de nodige hindering en lichte spanningen in de Anglo-Amerikaanse relatie. Vooral uit de ontmoetingen tussen Haig en Thatcher bleek dit met name voor te komen. Desondanks zou het tot het einde van Falklandoorlog duren voordat de spanningen in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* pas echt begonnen op te laaien. De telefoonconversatie tussen Reagan en Thatcher op 4 mei, het publieke verraad van de Verenigde Staten na de VN-stemming over resoluties 502 en 505 en de steun van de Verenigde Staten aan Argentinië voor resolutie 37/9 waren de drie voornaamste pijn punten die de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* flink onder drukt zette tijdens de crisis. Er moet echter wel rekening worden gehouden met het feit dat deze bronnen de spanningen in de Anglo-Amerikaanse relatie laten zien tegen het einde van de crisis aan. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* op politiek vlak pas aan het einde van de crisis flink onder druk kwam te staan. Dit betekent tegelijkertijd niet dat er geen spanningen in de relatie tussen beide landen waren aan het begin van de crisis, alleen waren deze spanningen niet groot genoeg om de hele Anglo-Amerikaanse relatie meteen daardoor onder druk kwam te staan. Het zou pas tot het einde van de crisis zijn dat de spanningen in de Anglo-Amerikaanse relatie op begonnen te laaien, waardoor deze flink onder druk te zetten.

In het derde hoofdstuk zagen we tot slot dat de militaire samenwerking die voortvloeide uit de formele steun van de Verenigde Staten aan het Verenigd Koninkrijk in de crisis de vorm aannam van materiële en inlichtingen ondersteuning een keerpunt laat zien in de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship*. Waar de spanningen tussen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk tijdens Haig's bemiddelingspogingen voorafgaand hoog op begonnen te lopen, zien we deze vervolgens aanzienlijk verminderen vanaf het moment dat de Verenigde Staten het Verenigd Koninkrijk van inlichtingen en materiële voorzieningen voorzag. Hoewel er lichte spanningen in de militaire samenwerking tussen beide landen ontstonden met betrekking tot het gebruik van onder andere de SIGNIT-satelliet, zorgden de inspanningen van minister Weinberger om de Britse bondgenoot op elk mogelijke manier in de crisis te helpen ervoor dat de *Special Relationship* op het gebied van de militaire samenwerking uiteindelijk amper onder druk kwam te staan.

Wanneer we de resultaten dit mijn onderzoek vervolgens gaan koppelen aan het historiografische debat dat in de inleiding werd geschetst, zien we dat deze met name de stellingname van Drumbell en Reynolds ondersteunen van dat de Anglo-Amerikaanse relatie onder spanning kwam te staan onder Reagan en Thatcher. We moeten echter wel rekening houden dat deze onderzoeksresultaten maar gedeeltelijk de stellingen van Drumbell en Reynolds ondersteunen. Dit komt doordat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* op politiek vlak flink onder druk kwam te staan tijdens de Falklandcrisis, terwijl die er op het gebied van de militaire samenwerking er amper

tot niet was. Kortom, dat we flinke spanningen zagen op politiek vlak van de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* tijdens de Falklandcrisis ondersteund de stelling van Dumbrell en Reynolds dat de Anglo-Amerikaanse relatie onder spanning kwam te staan onder Reagan en Thatcher. Dat we amper tot geen spanningen zagen in de militaire samenwerking van de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* tijdens de Falklandcrisis ondersteunt de stelling van Dumbrell en Reynolds echter niet.

Met een blik op de toekomst, waarbij steeds meer documenten in de Britse en Amerikaanse archieven (volledig) vrij worden gegeven betreffende de Falklandcrisis, bestaat er de mogelijkheid om een nauwkeuriger en gedetailleerder onderzoek te verrichten naar de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* tijdens de Falklandoorlog. Niet alleen op het gebied van de politieke of de militaire samenwerking van de *Special Relationship*, maar bijvoorbeeld ook op economische. Naast het feit dat meer documenten worden vrijgegeven betreffende de Falklandcrisis, komen ook steeds meer documenten vrij over andere conflicten die zich afspeelden tijdens de regeerperiode van Thatcher en Reagan. De kwestie van de Siberische pijplijn in 1982 en de invasie van Grenada door de Verenigd Staten in 1983 zijn daar enkele voorbeelden van waar ook recentelijk documenten over zijn vrijgegeven door Amerikaanse en Britse archieven. Ook zou gekeken kunnen worden naar in hoeverre bleek dat de Anglo-Amerikaanse *Special Relationship* onder Reagan en Thatcher werkelijk onder druk kwam te staan bij het desbetreffende conflict om daarmee tot een nieuwe en gedetailleerde beoordeling te komen van Anglo-Amerikaanse relatie.

Bibliografie

Primaire bronnen

Carrington, Lord Peter, *Reflect on Things Past: The Memoirs of Lord Carrington* (London 1988).

Haig, Jr., Alexander M., *Caveat: Realism, Reagan, and Foreign Policy* (London 1984).

Henderson, Nicholas, *Mandarin: The Diaries of Nicholas Henderson, 1969–1982* (London 1994).

Margaret Thatcher Foundation, Archive, <https://www.margaretthatcher.org/archive>.

Pym, Francis, *The Politics of Consent* (London 1984).

Reagan, Ronald, *The Reagan Diaries* (New York 2007).

Ronald Reagan Library, Simi Valley, Verenigde Staten.

- Cables 09013, 09100, 091154, 091640, 181715, 91650, 181715, 191754, 192115, doos 30.
- Falklands Crisis 1982, RAC doos 5.
- Falklands War, doos 3, 91365.
- Meeting File, doos 91284.
- United Kingdom 1982, RAC doos 6.
- United Kingdom, doos 20.
- United Kingdom, doos 20.
- United Kingdom PM Thatcher Cables, doos 34.
- United Kingdom PM Thatcher (8202120–8205267), doos 35.

Shultz, George P., *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State* (New York 1988).

Thatcher, Margaret, *Downing Street Years* (New York 1993).

Thatcher, Margaret, *Thatcher's War: The Iron Lady on the Falklands* (London 2012).

The National Archives, Kew, Verenigd Koninkrijk.

- The Falklands crisis: further diplomatic activity including ceasefire proposals; conversation between the Prime Minister and the President of the United States in Paris, PREM 19/633.

- Falkland Islands Review Committee (chaired by Lord Franks): documentation seen by the Prime Minister that was extracted from Prime Minister's Office files and copied to the Committee; part 2, PREM 19/657.

Weinberger, Caspar W., *Fighting for Peace: Seven Critical Years in the Pentagon* (New York 1990).

Secundaire literatuur

Bernstein, George L., 'Special Relationship and Appeasement: Liberal policy towards America in the age of Palmerston', *Historical Journal* 41 (1998) 3, 725-750.

Cowling, Maurice, *The Impact of Hitler: British Politics and British Policy 1933–1940* (Cambridge 2005).

Churchill, Winston, 'The Sinews of Peace', 28'19''-29'51'',
<https://winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1963-elder-statesman/the-sinews-of-peace/>
(31 maart 2018).

Dimbleby, David, David Reynolds, *An Ocean Apart: The Relationship between Britain and America in the Twentieth Century* (New York 1989).

Dobson, Alan P., *Anglo-American Relations in the Twentieth Century: The Policy and Diplomacy of Friendly Superpowers* (Londen 1995).

Dobson, Alan, en Steve Marsh, 'Anglo-American Relations: End of a Special Relationship?', *The International History Review* 36 (2014) 4, 673-697.

Dumbrell, John, Axel R. Schäfer (red.), *America's 'Special Relationships': Foreign and Domestic Aspects of the Politics of Alliance* (New York 2009).

Dumbrell, John, 'Personal diplomacy: Relations between prime ministers and presidents', in Alan P. Dobson and Steve Marsh (red.), *Anglo-American Relations: Contemporary Perspectives* (Abingdon 2013) 82-104.

Feldman, David Lewis, 'The United States role in the Malvinas crisis, 1982: misguidance and misperception in Argentina's decision to go to war', *Journal of Interamerican Studies and World Affairs* 27 (1985) 2, 1-22.

Freedman, Lawrence D., 'The impact of the Falklands conflict on international affairs', in: Stephen Badsey, Rob Havers en Mark Grove (red.), *The Falklands Conflict Twenty Years On: Lessons for the Future* (Abingdon 2005) 9-22.

Freedman, Lawrence D., 'The special relationship, then and now', *Foreign Affairs*, 85 (2006) 3, 61-73.

Freedman, Lawrence, Virginia Gamba-Stonehouse, *Signals of War. The Falklands Conflict of 1982* (London 1990).

De Gaulle, Charles, *War Memoirs, General de Gaulle: Unity, 1942-1944* (London 1959).

Gunther, John, *Roosevelt in Retrospect. A profile in history* (New York 1950).

Hendershot, Robert M., "'Affection is the cement which binds us": understanding the cultural sinews of the Anglo-American special relationship', in Alan P. Dobson en Steve Marsh (red.), *Anglo-American Relations: Contemporary Perspectives* (Abingdon 2013) 52-81.

Hendershot, Robert M., *Family Spats. Perception, Illusion, and Sentimentality in the Anglo-American Special Relationship, 1950-1976* (Duitsland 2008).

Johnson, Edward, 'The Suez Crisis at the United Nations: The Effects for the Foreign Office and British Foreign Policy', in: Simon C. Smith (red.), *Reassessing Suez 1956 : new perspectives on the crisis and its aftermath* (Hampshire 2008) 165-179.

Lehman Jr., John F., *Command of the Seas* (Annapolis 1988).

Lehman Jr., John F., 'The Falklands War: reflections on the "Special Relationship"', *RUSI Journal* 157 (2012) 6, 80-85.

Marsh, Steve, en John Baylis, 'The Anglo-American "Special Relationship": The Lazarus of International Relations', *Diplomacy and Statecraft* 17 (2006) 1, 173-211.

NOS, 'Britten voelen een 'speciale band' met de VS', <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2155234-britten-voelen-een-speciale-band-met-de-vs.html> (7 januari 2017).

Parsons, Anthony, 'The Falklands crisis in the United Nations, 31 March–14 June 1982', *International Affairs* 59 (1983) 2, 169-78.

Reynolds, David, '1940: Fulcrum of the Twentieth Century?', *International Affairs* 66 (1990) 2, 325-350.

Reynolds, David, 'Rethinking Anglo-American relations', *International Affairs* 65 (1988) 1, 89-111.

Richardson, Louise, *When Allies Differ: Anglo-American Relations during the Suez and Falklands Crises* (Basingstoke 1996).

Treharne, Sally-Ann, *Reagan and Thatcher's Special Relationship : Latin America and Anglo-American Relations* (Edinburgh 2015).

Wither, James, 'An Endangered Partnership: The Anglo-American Defence Relationship in the Early Twenty-first Century', *European Security* 15 (2006) 1, 47-65.